

جمیل ملک

سجری چھاں، جمیل ملک ہورل دی پچھاں داک ہر روالہ اے۔ اوہ
پچھاں جیہڑی اوہ اردو دپچ پہلوں ہی قائم کر چکے نیں۔ سجری چھاں دپچ اک
دار فیر جمیل ملک ہورل ایہہ ثابت کیتا اے کہ اوہ نہاں نوں دیس دی سٹی
نال پیار اے۔ ایہہ دے وڈی دیریاں دی عزت دا جذبہ اوہ نہاں نے دل
دپچ مٹھاٹھاں ماردا اے۔ اوہ اپنی روایت دے واقعہ تے آون والے
سنہرے نال دے جانو تے ہڈیتی دے نال نال جگت مٹی دے ڈاٹے
محرم نیں۔ ایسے ہی سجری چھاں دپچ کدھرے اوہ نہاں دے گیتاں دی بھلی
کناں دپچ کس گھولدی اے، کدھرے غزل دے دن سونے جمیل مہک
مہک جانے نیں تے کدھرے نکال دا جادو جند جان دیاں تہواں دپچ
جن دی جوت دانگ ہند ہویا لنگدا اے۔

سجری چھاں دپچ جمیل ملک ہورل ساڈی رتھل، اوہ نہاں دے
کوہ داراں تے اوہ نہاں دے توان فعل دیاں بڑیاں دیکش تصویراں کھچیاں نیں
ربخ لنگدا اے ایسے ساڈی پوری معاشرت آٹھیاں رساں رواجاں آزادیاں
تے پابندیاں نال جیویدیاں جاگدیاں پرچھانویاں وانگوں ساڈی اکھاں دے
سامنے موجود اے۔ ایہہ جمیل ملک ہورل دے فن دا کمال اے تے ایہہ
نال نال سجری چھاں دی شاعری دپچ ظلم دے خلاف جہاد داک
نہاں نال جذبہ ملدا اے ڈگے جوئے کوکال نال سگوبی پیار دی گل بات
بلدی اے تے انصاف دی تلاش دپچ مرثیہ دی خواہش جیون دی
ناہنگ دیندی ہونی چاہدی اے۔ ایہہ کم اک سچا سچا فنکاراں کوں سکھا
اے تے جمیل ملک ہورل سجری چھاں دی شاعری دپچ ایہہ کارنامہ سر انجام
دتا اے۔

احمد ظفر

۱۳ جولائی، ۱۹۸۰

راولپنڈی

سجری چھاں

○

جمیل ملک

بحری چھاں

(پنجاب، پوٹوہاڑ کے شاعری)

جمیل ملک

نوید پبلشرز، این / ۲۲۲ پراچہ سٹریٹ، راولپنڈی

جملہ حقوق بحق مصنف محفوظ

اگست ۱۹۸۷ء

ناشر	_____	نویڈ پبلشرز این / ۲۲۲، پراچہ سٹریٹ، راولپنڈی
طابع	_____	ایس ٹی پرنٹرز، راولپنڈی
تعداد	_____	ایک ہزار
قیمت	_____	۵۰ روپے
سرورق	_____	نویڈ جمیل
عکاسی	_____	نویڈ جمیل
کتابت	_____	عبد الغنی

مصنف — جمیل ملک
 ولادت — راولپنڈی ، ۱۲ اگست ۱۹۲۸ء
 تعلیم — ایم اے (اُردو) ایم اے فارسی بی۔ ایڈ۔ ڈپلوما صحافت
 پیشہ — درس تدریس ، پروفیسر (وائس چانسلر) ایف جی ، سرسید کالج ، راولپنڈی

تصانیف :

طبع شدہ :	زیر ترتیب :
۱۔ سر و چہ اغان	۸۔ تنقیدی مضامین (اُردو پنجابی)
۲۔ طلوعِ فردا	۹۔ نعتیں
۳۔ نظم کی شاعری ، فکر ، فن ، شخصیت	۱۰۔ نظمیں
۴۔ پردہ سخن	۱۱۔ غزلیں
۵۔ پس آئیہ (آدم جی انعام یافتہ)	۱۲۔ گیت
۶۔ شاخِ سبز	۱۳۔ ہائیکو
۷۔ سحری چھاں	

انتساب

ماں تے دھرتی ماں دے ناں

(نظمیں ، غزلاں ، گیت)

جمیل ملک

سزناوین

۱۳	گھائے واسودا	افضل پرویز	○
۱۹	دنیا دے سب رشتے جھوٹے، سچا رب دانال (حمد)		○
۲۰	توں ازلاں ابدان واسو ج میں تیرا پرچھاواں (نعت)		○
۲۱	پچھیاں (نظم)		○
۲۲	تسی سمجھوتے گلاں سب سچیاں نہ سمجھوتے کوئی گل دی نہیں (غزل)		○
۲۳	مال تے دھرتی ماں فے ناں (گیت)		○
۲۵	صدیاں داشاعر (نظم)		○
۲۶	جیہڑی خاک تہیاں نوں چیا سی اے خاک تے جان قربان کریے (غزل)		○
۲۸	جاگی کھیتاں دی ہریالی (گیت)		○
۳۰	مٹی دی خوشبو (نظم)		○
۳۲	روشنیاں تے روشنائیاں دی کیہہ کریے پڑچول (غزل)		○
۳۳	میراتے میری دھرتی (اسا بھاسچا پیار (گیت)		○
۳۵	میری دھرتی چن تے سورج (نظم)		○
۳۶	کدی گنجیل بہن بھراواں دی کدی کھچل بابلان ماواں دی (غزل)		○
۳۸	چن چڑھیا بھاگاں بھریا (گیت)		○
۴۰	سرخاں داموتی (نظم)		○
۴۱	ملے پہیے اسی اک دوجے نوں جیوں راوی دیاں چھلاں (غزل)		○

- ۴۲ اسی دوویں پر دسی ساڈھا کدے تاں ہوسی میل (گیت) ○
- ۴۳ خسرو بانی (نظم) ○
- ۴۵ مرے چار چو فیرے وسدے رہن ایہہ اُچے برج مناکے (غزل) ○
- ۴۶ دل دا بچھی ڈاڈال ڈول (گیت) ○
- ۴۹ بلارا (نظم) ○
- ۵۰ ایہہ پڑیاں نیں ان لمیاں (غزل) ○
- ۵۲ ہر ویلے دل میرا ماہی کھدا (گیت) ○
- ۵۳ نین سوالی (نظم) ○
- ۵۴ جے پیار ترے نال کریتے (غزل) ○
- ۵۵ گل سُن جا مٹیاں جوگی آئے فی تیرے دواں (گیت) ○
- ۵۶ لالی کڑیاں دالی (نظم) ○
- ۶۰ ادھی دھم اے باغ بہاراں وچ (غزل) ○
- ۶۲ سانوں دس جا آ پٹاناں کریتے (گیت) ○
- ۶۴ ارج دی گل (نظم) ○
- ۶۶ ساریاں گلیاں لہوناں بھریاں دیریاں دے گھر مہندی (غزل) ○
- ۶۸ بیٹھیاں بٹھایاں مرے ہنجو پئے وگدے (گیت) ○
- ۶۹ چل رٹھڑا یار منائے (نظم) ○
- ۷۳ ہتھاں دے وچ ہتھکڑیاں نیں پیراں وچ زنجیراں نے (غزل) ○
- ۷۵ گڈیتے ہن میرا کی زور (گیت) ○
- ۷۷ ٹھونگناں (نظم) ○
- ۷۹ اچی باری دے وچ بہہ کے (غزل) ○
- ۸۱ ارج سا ہنوں تیریاں لوڑاں (گیت) ○
- ۸۳ کتھے دیں میرے مائے (نظم) ○

- ۸۶ ادوی ٹرکیا کر کے گھاڑ خالی (غزل)
- ۸۸ اسی جنم جنم دے پیاسے (گیت)
- ۹۰ اک نچی جی نکل (نظم)
- ۹۱ ادبیر دی رٹھیا ساسمتوں پھٹیا شہر لہور (غزل)
- ۹۲ توں دھپ تے میں پر چھاواں (گیت)
- ۹۵ رکنج آکھاں (نظم)
- ۹۶ زلفاں وچ مکھڑے دی لو (غزل)
- ۹۸ میں پنجاب دی سوہنی ہیر (گیت)
- ۱۰۰ کندھ (نظم)
- ۱۰۲ جے اد چکھے میرے دل دی میں اوہنوں کیہ دساں (غزل)
- ۱۰۳ ساڈھے دکھ سکھ سانجھے (گیت)
- ۱۰۵ دروازے دا پھٹ (نظم)
- ۱۰۶ میریاں کینیاں مرے رگے بھاویں نساں بچاں (غزل)
- ۱۰۸ اد میرا گوانڈی یا خبرے کتھے گیا (گیت)
- ۱۱۰ نساں دارا جہ (نظم)
- ۱۱۲ چناں تیرے چار چوہیرے بلدیاں رہن مثالاں (غزل)
- ۱۱۳ راہواں تے رکھ پئے سجدے نے (گیت)
- ۱۱۵ میں ست پتراں دی ماں (نظم)
- ۱۱۶ جن جدوں اسمانی چڑھیا دیکھیاں ساریاں جگاں (غزل)
- ۱۱۷ دل وچ دسن سدھراں پیار بہا دیاں (گیت)
- ۱۱۹ اک دار کس (نظم)
- ۱۲۰ متھے اتے جن جیا ٹکانک وچ سوہنڑی نتھ (غزل)
- ۱۲۱ ایٹھے پیار دا دیوا بال (گیت)

۱۲۳	قبرداشہر (نظم)	○
۱۲۴	ایدے سردا سائیں ہالی اے (غزل)	○
۱۲۶	کھیہ کچھاں تے کھیہ دساں (گیت)	○
۱۲۸	سوج بیلے دا راہی (نظم)	○
۱۳۰	تیرے ویر نے سجے کھجے (غزل)	○
۱۳۲	پنڈی میسر اشہر (گیت)	○
۱۳۴	بتیا اھتہ ودی (نظم)	○
۱۳۶	مینوں تے کج موڑ کوئی نہیں (غزل)	○
۱۳۷	توں سرگی داتا را (گیت)	○
۱۳۹	میں اک کلا رکھ (نظم)	○
۱۴۱	اوہناں سانوں مٹھڑے بول دتے (غزل)	○
۱۴۲	تیرا میرا پیار چناں جن تے چکورا (گیت)	○
۱۴۳	پایا سا (نظم)	○
۱۴۴	گل جت دی اے نہ بار دی اے (غزل)	○
۱۴۶	میں اک تنگی بن جاواں (گیت)	○
۱۴۸	دکھ دی سانجھ (نظم)	○
۱۵۰	ایہہ جھوٹا میلہ دودن دا سدایلا پیار تے سچ دی اے (غزل)	○
۱۵۱	میں رانجھا توں ہیر (گیت)	○

گھاٹے دا سودا

کوئی کچیرو میسے اندر ٹھونگیاں مارے تے میں سوچاں
 بے رجاتے پیٹ دے نال اک گھر وچ رہ کے
 سوہنے سوہنے سوٹ سجا کے نال اپنے ٹھاٹھ دودھلے
 مینوں بے گھر سردی دے وچ مردے ہوتے ،

ٹھکے ننگے لوکاں دے لئی
 روٹی کپڑے تے ٹھگیاں دی گل کرن دا ایہہ حق کس نے دتا
 کدھرے ایہہ گل ای نہ ہوئے ۔
 میسے دل دا چورای میسے اندر و اندر
 میسے دل نوں انج پرچا دے جے میں
 لوکاں دا ایہہ حق دی لے کے
 اپنے گھر دی اچی باری دے وچ بہہ کے
 اتوں اونہاں دا ای ہو کے
 دچوں اُنہاں دے کولوں دکھرا ای رہواں
 ادہ بھادیں سڑیل جاوَن

پر مینوں کوئی سبک نہ لگے
 ایہہ نظم اے جیل ملک دی جس داسرناواں اے "ٹھوہنگاں" — ایں کا گروچ جیل ملک
 اک ساگر سمیٹ کے نیویں دچکارے طبقے دے اوہناں سیانے بیانے نکھاریاں نوں چکھیا اے جیہڑے
 اوس نرول تے نرولے فلسفے نوں مندے نیں جسے عوام لوں ای وسیب دی طاقت داسواتے ترخہ
 آکھیا اے۔

جیل ملک نیویں دچکارے طبقے دی سوچ گنجھل تے من دی کھج تان نوں "ٹھوہنگاں" وچ بٹے
 بیج تے ڈوہنگے دکھناں بھٹیوں کے پیش کیتا اے۔ جہدا انگ اوہ آپی دی اے۔

عبدالجیل جہدا قلمی ناں جیل ملک اے، راولپنڈی دی مشہور تے سرکڑھ برادری "پراچہ" داسپورت اے
 پراچے پورے برصغیر پاک و ہند وچ بڑے سچھے بیماری۔ ماجر تے صنعت کار منے جانے نیں۔ اوہ وکج
 دبارے اپنے پکے تے کھرے ہوندے نیں، کہ چنگے پاریاں نوں کوئی "پراچہ" آکھن لگ پئے تے "پراچہ" تے
 "بپاری" دے اکو معنی ہو گئے، اُنج دی سالے پراچیاں دا خاندانی پیشہ، وکج دبار تے بپاری گنیا جاندا اے۔

پر جیل ملک نے راولپنڈی دے محلہ پراچیاں دے جس گھر وچ جنم لیا اوس گھر نے آپتے لئی گھلے ۱۲ سو دا
 کیتا اوہناں ٹوٹاں۔ چھیاں۔ مستی دندا سے تے فیتیاں، پراندیاں دی ریڑھی دی تھاں، علم۔ ادب
 تے نوک سیوا دا چھابہ سجا کے تے وکجائے بن کے اپنا مال پنڈ و پنڈ ہو کے لکے ہفت درتان دا کام چکایا۔
 جیل ملک نوں اپنے عالم فاضل والد سیانف دی حدیث جان آلی دکھیا ری ہاں دے ڈے بھراواں تے
 سنگیت رسیا مایاں کوں ایہو گھلے داسودا تے جچی والی مہی ای ملی۔

اوبنے بچ کے علم حاصل کیتا تے اوہیے نال شراں دیاں ٹوٹاں گھر کے پنڈ و پنڈ مفت وکچن نوں ٹرپیا
 اوہیے کھنکھن گھوڑے تے مٹی دے بادے وکچن آئے تیرا واسیاں دانگوں اپنیاں دتاں دے بدلے کسے کوں
 بیہا لکھو دی نہ منگیا۔ سگوں جھونگے وچ گاہکاں نوں دعاواں دیندا، جھماں کھاندا بھوندا پھر دار بیا۔

تے اپنا پیٹ بھرن لئی ہو رکھئی مزدوریاں تے نوکریاں کردار بیا۔ رعب سبتوں اوہنوں مزدوریاں تے نوکریاں
 دی اجھیاں بلیاں جنہاں راہیں اوہنوں نوک سیوا کرن تے سیانف درتان دا کم ای کرنا پیا۔

جیل ملک نوں میں بچپن توں جاندا ہاں۔ اوہ میرے دوست تے ہم جماعت عبد القیوم ملک
 دا بھائی تے میرے جیلے سنگیت سنگی ملک عبد الحمید عرف "حمیدے پھر کی" دا بھائی ہاں۔ اسی
 نائے اوہ میرا بھائی بھائی بھائی بھائی۔ قیوم مکھن پڑھن، بحث کرن۔ غائب تے اقبال دے کلام دے
 بائے آپنی سوچ بوجھ توں نابہون آنے نال لڑن مرن لئی ہاں ہواں چھنک لین والا پڑھا کوہی
 تے ہانیاں وچ "مغز د" اکھواندا سی۔ ایسے طرحاں دے بھلے ملک عبد العظیم ہراں دا دی لہو
 حال سی۔ تے حمیدے پھر کی نوں سنگیت ودیانے کسے ہور کم کاج جوگانہ چھوڑیا۔

اودھر گھر وچ سدا روگی، بھین دیاں ان پوریاں سدا ہراں تے چاواں۔ تے ماں دیاں
 بدھ گھاناں دی اجہنیاں سن کہ اس سائے چارچو فیرے جیل نوں حیاتی دی ہر پرت پرکھن
 ہس کے دکھڑے جرن تے آپنے پروار توں باہر دی دکھیاں دے پھٹاں اُتے ملہاں لان لئی
 بلوڑیا۔ تے اوہ سدھے اپنے گیا۔

جیل ملک نے اردو وچ بڑی زوردار شاعری کیتی اے۔ پرکھ پڑچول دے کھتیر وچ
 دی جھنڈے گدے نیں تے آپنا آپ منوایا اے۔

نال نال جیل نے آپنی ماں بولی پنجابی وچ دی لوک بیتا دی کڑاٹ رحن ول دھیان
 کیتا اے۔

ادہری پنجابی شاعری دی سوہنی۔ چیدار تے سلکھنی اے جہدے پھوپھو کڑ فقیراں دا چمچ دھندا
 رہندا اے۔ جنوں پھولوتاں لالولال اٹکایاں بھڑچ مچا دیندے نیں۔

جیل ملک عشق متشک دے گیتاں وچ دی اندر لی گل کہہ جاندا اے۔

میں پنجاب دی سوہنی ہیر

میری چُنی لیر د لیر

نہ لچ پال سہیلیاں آئیاں نہ میں رُجھ کے رکھاں لاہیاں

نہ رُل بل کے ڈولی پائیاں بھیناں بھائیاں تے بھر جائیاں

کدی نہ اکھیاں رو رو تمھکیاں
 کدی نہ مکتی دل دی پیٹ
 میں پنجاب دی سوہنی ہیر میری چٹنی لیسو دیر
 ہیر رانجھا کیدو۔ کھڑے تے دنجہلی دیاں علامتاں تے سینتاں وچ صوفی بزرگاں
 توں لے کے ہن تیک ویلے دے دکھڑے روئے جاندے نیں۔ جیل مکے نے دی اینہاں علامتاں
 توں کم لیاے۔

تیرے گھر دا چاک ہو گیا تے سنور گئیاں تفتدیراں
 چن سوچ دے لشکالے وچ بھکیاں سب تدبیراں
 میں تیرے لندر داسیشہ توں میری تصویر
 میں رانجھا توں ہیر
 ویریاں انج دھوڑا پایا رہ گیا میں ترھایا
 دنجہلی دے سب سر کرلاون ہو گیا درد سوایا
 کن پڑوا کے منڈراں پائیاں ہو گیا مست فقیر
 میں رانجھا توں ہیر
 بکھرے چورجرا کے لے گئے سدھراں والی ڈولی
 کسے نہ سمجھی کسے نہ بکھٹی ساڈے پیار دی بولی
 ہن دھرتی دے سینے دے وچ ساڈے دل دی پیڑ
 میں رانجھا توں ہیر

ایں گیت اپج خاص کر کے ایہہ مصرعہ دھیان یوگ لے۔
 ہن دھرتی دے سینے دے وچ ساڈے دل دی پیڑ
 اپجی تے نزدیکی شاعری دا ایہہ سوت لے پئی ذات دا دکھ کائنات دلتے کائنات دا دکھ ذات

داؤد بن جندلے۔ ایہہ دونوں دکھ اک یک ہو کے لوکائی دے انقلاب دا پنڈھ پدھر کرن
اچ ہتھ دتاؤندے نیں۔

جیل ملک نے اردو تے پنجابی غنزل وچ دی بادہ و ساغر دے روپ اچ مشاہدہ حق
داسروپ اُلیکیا اے، تے حق، سچ، اسی لوکائی داماں تے تران اے۔ منصور بن حلاج تے ایسے لئی
"انا الحق" دامنہ لایا سی۔ مجاہدیں سولی چڑھ گیا پر حق توں پچھاں نہیں ہٹیا۔

اُسی، نیویں وچکاری پدھر دے شاعر نے ادیب اپنے مارے جیہے سنگھاسن توں بیٹیاں
لہن دا ہٹھ نہیں رکھدے ایس کر کے حق دی گل دی بادہ و ساغر وچ ڈبو کے کر دے ہاں۔ کیوں
جے سولی چڑھن توں ڈرنے ہاں۔ ساڈے ہتھیں گرہست دیاں ہتھ کڑیاں تے پیریں پروا دیں
بیڑیاں پییاں نیں۔ اوہ سانوں اُچی تے کھلی ڈولہی آواز اچ حق دامنہ مارن۔ کٹ ملادے فترے
جرن تے سولی نوں ٹپن توں روک لیندے نیں۔ ایسے لئی اساں دنڈ پالمی اے۔ جے انقلاب دے
موہری کارخانیں دے مزدور ہون دوجی صفت وچ بے کھیت دابک تے مزیدی، نیچی صفت وچ ٹھیکل
کم کرن والے تے غریب لوکائی تے چھیکر لے دستے وچ نکھاری تے کوی ہون جہاں داکم زبانی بلہیری
دیناں جیہاراں دے سوہلے گانا۔ ظالم ظلم دی پچھاں کرانا تے حوصلے ددھا ماہوندا اے۔

جیل ملک اپنی اک غنزل اچ ظلم دی پچھاں کراندا اے۔
لیتھے پیار انار دی کلیاں نوں
چُن دیندے نیں دیواراں وچ
کناں خون اے سیاں ماندیاں دا
راتھ ڈاڈیاں دی تلواراں وچ
دل کل مکلا رہندا اے
اُچیاں اچیاں سب کاراں وچ
آدل دیاں گلاں کہہ لیتے
اُج بہہ کے اپنے یاراں وچ

جیل ملنے دی رومانی انڈیا شاعراں وانگوں آون آے سوکھے تے چنگے دیلے نوں مہر
 دے رنگ اپج رنگ کے پیش کیتاے۔ تے تے صوفیاں وانگر عام بندے نوں اک نمائی۔ بے پرائی
 تے دراگاں ماری میار دے روپ اپج اُیکیا اے جیہڑی اپنے سجن (مقصد) معبود تھیتی اتال میل کرن
 دے باڑے کودی تے سکھ دی رہندی لے۔

تیریاں راہواں تک تک اکھیاں نہ دکھیاں نہ تھکیاں
 جہاں راہواں توں توں آویں میں اوہ راہواں ملان
 کوئی کبوتر کوئی کاگجے کسندھیں آ بہوے
 ردو میں سر یاد کراں تے درد سنہیڑے گھلاں
 پراس صوفیانہ انگ توں ہٹ کے جیل ملک اک دکھری تے اُج دی گل وی کردالے۔
 اُنچ تے سارے دیریاں بل کے مینوں مار مکایا
 دیریاں لئی پرچار چو فیہرے پے گتیاں تھنہ تھلاں
 فیر جیل جیہا کوئی پُنتوں ادس نوں بھدا پھردا
 صدیاں تیکہ جیہڑی سستی رُلدی رہی وچ تھلاں
 پنجابی دل ایس عمرے وی جیل ملک دی شاعری اپنی ماں تے دھرتی دل سچّی تے اُچی اڈاریا
 ایہدے پچ نوں کلاپن دی ہے تے نرملا دی۔ اہدے پچ لوکاں لئی سینہا دی ہے تے آون والے
 ہچھے سے دی بشارت دی۔ تے ایہہ کوئی گھائے واسودا نہیں۔ سگوں بڑی دُٹی دُک لے سچّا
 سودا لے۔ جیل آپی کہندا لے۔

سینے وچ رکھ سکنا آپں تے اگے ہتھ دودھا

سوئے چاندی دے پڑے وچ سدھراں نوں نہ تول

افضل پرویز ۲۸/۴

حسد

دُنیا دے سب رشتے جھوٹھے، سچا رب داناں
 جیہڑا سب توں اُچا سُچا، اوہدی حسد کراں
 اسماناں تے لاٹاں مارن، سورج، تارے، چن
 زمیاں اُتے ہسن و سُن اوہدے شہر گراں
 دُکھ، مصیبت، جھجکڑے جھپڑے سارے ای مُک جان
 اسماناں توں ہٹھاں لہہ کے جے اوہو کرے نیاں
 ویریاں رُل ل کہتیاں مچا ہیاں پائیاں چار چو فیہر
 گھٹ کے رہ گیا اندرو اندر رباتیہرا ناں
 کھیدے کولوں منگے جیکر سب ٹیکاں ٹُٹ جان
 توں ای ہتھ نہ پکڑیں تے فیر جائیے کھیر می تھناں

رب کرے ساڈھی دھرتی نون لگے نہ تتی وار
 دھرتی ساڈھی ماں تے ساڈھی ماں دی ٹھنڈی چھاں

نعت

توں ازلاں ابدان دا سورج میں تیرا پرچھاواں
 توں اگے اگے میں تیرے پیچھے پیچھے جاواں
 تیرا اسم محمد توں ایں سب اسماء دا رکھا
 تو ایں انت جہان دا تو ایں دُنیا دا سرِ ناداں
 چار چوئیسکر لہو دیاں کندھاں سارے میرے دیری
 جے توں نہ ہو دیں تے سبناں میں کہدے گھر جاواں
 اوہ ماواں دی پُتراں دے لئی تیریاں چھاواں منگن
 جیہڑیاں ماواں پُتراں دے لئی آپ نیں ٹھنڈیاں چھاواں
 دانگ سمندراں توں اونہاں نوں اپنی چھاتی لایا
 اپنے سینے چوڑے کیتے جدوی دل دریاواں
 تیرے کھ تے کھلی والیا جیڑا نور سی دسیا
 غم دے گھپ منہیرے دے وچ اوہے مکھڑے گاواں

جے توں کرم کریں تے سائیاں ککھ توں لکھ دا ہواں
 جے توں کول بلاویں تیتھوں جسدِ رُی گھول گھاواں

پہچان

خبرے لو کی کیوں کہندے ہیں
 شاعر تے خواباں دی دنیا دچ رہندے ہیں
 پر ساڈھے شاعر نے
 جیہڑا خواب سی تمکیا
 سب خواباں دا ادہ سہناواں
 سب خواباں توں سچا
 اوہدیاں ٹھنڈیاں چھاواں

ایہہ دھرتی ایہہ آن اساڈی
 ایدے نال پہچان اساڈی
 ایس پہچان نے سانوں دسیا
 جے سچے شاعر نوں سچا فائدہ مل جاوے تے
 خواب حقیقت بن جانے نہیں
 ڈبڈبے برے تر جانے نہیں

غزل

تسی سمجھوتے گلاں سب سچیاں نہ سمجھوتے کوئی گل دی نہیں
 میں کیڑے سوال نوں بھٹیا نہیں اُج کہن نوں تے کوئی حل دی نہیں
 جناں دل دی واج نوں سنیا نہیں اُنہاں اپنے آپ نوں روڑھ دتا
 جیہڑے دیریاں دے پچھ لگ ہوئے اوہ اُج وی نہیں اوہ کل دی نہیں
 وگدے دیلے دے نال گھل مل کے تے اسی لکھ سمندر تر جاوے
 دوروں لہروں چرٹھیاں دیکھتے کیہہ ایہہ لہرتے پل دوپل دی نہیں،
 جدوں تناں نہ دل دی سار لیتی اسی آپ اپنے غمخوار ہوئے
 سانوں ہس دیاں دیکھ ہن پتے سوچ ساڈھے دل دے وچ کوئی سل دی نہیں
 اُج مک گتے پنڈے فراق والے ٹھنڈی چھاں ہٹھاں رُج کے سول لیتے
 اُج اکھیاں لا لوال دی نہیں اُج وچ سینے تھر تھل دی نہیں
 اساں اگ دے اتھرو پی لے، کیڑا شہر اُج باغ بہار ہو یا
 اُج ہو رکھ کر مینہ و سیا لے اُج ایہہ اکھیاں جل تھل دی نہیں

ذرا اندر دے دل جھاتی مارو تاں سیہی لوہا تپدا لے کھیت مہکدے نہیں
 میرے ہتھ جیل ہتھوڑا دی نہیں میرے مونڈھے اتے چناں ہل دی نہیں

گیت

ماں تے دھرتی ماں دے ناں
 مہیں تے میسر پچ دی گل
 جیویں سمندروں اٹھدی چل
 میری دل دھڑکن دے بول
 جو کجھ وی اے میسر کول
 میسر سالے سر سنگیت
 میریاں نظماں، غزلاں، گیت

میسر پیار دی ٹھنڈی چھاں،
 ماں تے دھرتی ماں دے ناں

اگے پچھے دسدے لوگ
 میسدا، ایہناں دا سنجوگ
 جیویں پھلاں دی خشبو
 جیویں دل وچ پھٹدی پو
 نہ ایہہ غیسرتے نہ میں غیر
 ایہہ دی خیرتے میں دی خیر

میسرے سارے شہر گھراں
 ماں تے دھرتی ماں دے ناں

چن تے سورج دی ایہہ لو
 روشنیاں دی ایہہ کنسو
 میں تے تیکر حسن دی چھب
 دوہاں دے وچ دسدرا رب
 ہس ہس کے پیا کہندا پھل
 سوہنی گل دا کوئی نہ مل

چارے کوٹ تے چارے تنھاں
 ماں تے دھرتی ماں دے ناں

صدیاں دا شاعر

توں سوہنے پنجاب واسوہنا پتر
 پنج دریا تیرے شعراں وچ دھندے جاون
 اپنی دودھ ورگی دھرتی دامن ددھان
 توں ایس دھرتی دا دودھ پی کے
 گجھرو بن کے ساری دنیا دل انج تکیں
 ساری دنیا توں اپنے رستے تے پاویں
 تیرا رستہ، جیہڑا تیرے دل توں ہو کے
 عرب عجم نوں پتے بندھ کے
 عرشاں تیکر ٹردا جاوے
 عرشاں دے کنگرے تے چڑھ کے
 دوجے پاسے جھاتی مارے
 تے اوہنوں ابدان دا سورج

اپنے کول بلاوے
 پڑیسے وانگوں تیرا رستہ دی
 ازلاں توں دھرتی دا جابیا
 مڑ مڑ کے اپنی دھرتی ول دیکھے
 تے اوہدے دل کھچا اوے
 جنم جنم توں اوہداتے دھرتی دا جیہڑا پیار اے
 اوہو پیار نبھاوے
 اہدے کندے چن کے اہنوں سورگ بناوے
 سالے پنڈے مک جاوے
 انج عرشاں تے فرشاں نوں
 اک دوجے دے نال ملاوے
 توں اج دا اقبال تے کل دارا کھا
 توں صدیاں دا شاعر
 تیرے شعراں دی رشنائی
 کدی نہ کے
 توں اس دھرتی دے سینے تے
 جیہڑا بوٹا لا دتا اے
 کدی نہ کے

غزل

جیہڑی خاک شہیداں نوں چمیا سی، اُسے خاک تے جان قربان کرئیے
 جیدے عشق نے جھولیاں مہر دتیاں اوہدے نال جویے اوہدے نال مرئیے
 اسی دریا صدق شہاداں دا جیہڑا ڈوب جاوے پار لنگ جاوے
 اسی تار و جنم جنم دے آں سو وار ڈبے سو وار ترئیے
 جنہاں جھوٹھ فیہر دا زہر پیتا او نہاں جت کے بازی ہار دتی
 ساڈے سچ دا مان کچھ گھٹ تاں نیں اوئی وار جتئی جی وار ہرئیے
 اداگ دے تیسرے درساوندے نیں ساہنوں نیزیاں تے لٹکاوندے نیں
 اسی بلدی کربل وچ گجدے، کسے شہر بزید توں کیوں ڈریے
 بڈھی گنگا تے بھاویں فرات ہووے بھاویں راوی تے بھاویں نیل ہووے
 اسی کل ترھسائے مر گئے سال اسی اج ترھکے کیوں مرئیے

گیت

جاگی کھیتاں دی ہریالی
 کالیاں بدلیاں گھر گھر آئیاں
 کہیاں رب نے جھڑیاں لائیاں
 اج دھرتی دیاں پیاساں بھیاں
 خالی پیٹ نہ اکھ سوالی،
 جاگی کھیتاں دی ہریالی

سوہنیاں فضلاں گھونگھٹ چائے
 جھمرد سہرے بندھ بندھ آئے
 چار چوہیرے جنجباں چڑھیاں
 کڑیاں گاؤں، پنجن مہالی
 جاگی کھیتاں دی ہریالی

جیہڑا آپنا آپ سی مہسبیا
 جیہڑا غیبراں تے سی ڈلہیا
 ہن او کھیتاں دا امیہہ راکھا
 آپ اے اپنے باغ دا مالی
 جباگی کھیتاں دی ہسریالی

محنت کرمیئے تے پھل پائیے
 نت نت سب دے روگ مٹائیے
 پھلے پھلے دیس اسا ڈھا
 جگ جگ جیوے گھر دا والی
 جباگی کھیتاں دی ہسریالی

ساڈھے خون دی سوسنی لالی
 پھلاں وچوں رِسدی رہوے
 اسی بھاویں نظر نہ آیتے
 ایہہ ہر ویلے رِسدی رہوے

پھلاں تے خوشبواں والی
 دھرتی ساڈی مال دی تھاں ایں
 ایہہ ہسے تے اسی وِسیے
 اہدے نال ای ساڈھا ناں ایں

غزل

روشنیاں تے رشناںیاں دی کیمہ کریئے پڑچول
 اُج دا چن تے کل دا سورج دو ویں اپنے کول
 دشمن اگے آن ساڈھی مہنگی سدھراں توں
 سجن جان دی منگے تے وک جائیے سستے مول
 کیوں نہ دھنکے بلدے رہیئے اُہدے ساہواں وچ
 نمی نمی خشبو وگے گھونجھٹ دے پٹ کھول
 تاہنگ ملن دی فیر کھلے سانون پیراں تے
 اسی وی ڈانواں ڈول ساں پہلاں دل وی ڈانواں ڈول
 بیسنے وچ رکھ سکناں ایں تے اگے ہمتہ ودھیا
 سونے چاندی دے پڑے وچ سدھراں نوں نہ تول
 مٹی وچ رُل کے اسی اھتہ و مانک موتی ہوئے
 پھلاں جیہی جندڑی نوں کدی کنڈیاں تے وی رول

چنگا ایں تے چنگیانی دی گل وی کوئی سوچ
 اٹھدیاں بہندیاں لہجے لو لے بول نہ مونہوں بول

گیت

میراتے میری دھرتی دا سانجھا، سُچا پیار
 بدل جدوں گھڑ گھر آون
 سکھیاں جدوں رل مل گاؤن
 فصلاں پکن، دکھڑے سن
 باغ بیچے کھڑ کھڑ ہن
 میں ہالی تے مالی بن کے لٹاں نویں بہار
 میراتے میری دھرتی دا سانجھا، سُچا پیار
 جدوں مشیناں شور مچاؤن
 جدوں دھینے باہر آون
 محنت نت جوانیاں مانے
 محلے وی ہو حبان سیانے
 میں مزدوراں دے دچ بہہ کے سکھ دا کراں پیار
 میراتے میری دھرتی دا سانجھا، سُچا پیار

جدوں دی گولیاں ترترڑا دجن
 جدوں دی توپاں دھم دھم گجن
 دیری بھیکڑا قدم اٹھاؤن
 آپ اہی موت دے منہ وچ آؤن
 میں وی ڈھول سپاہی بن کے جندری دیواں وار
 میراتے میری دھرتی دا سا بھجا، سچا پیار
 گیت دی میرے رنگ دی میرے
 سر، شیشے تے سنگ دی میرے
 راوی کول، جھنناں دے اندر
 میں آن شہر گراں دے اندر
 میرے ہتھ ای دنجلی میں ای نیلی دا اسوار
 میراتے میری دھرتی دا سا بھجا، سچا پیار

میری دھرتی، چن تے سورج

میرے دیس دے برج منالے
اُچے اُچے، سچے سچے
جے میں ایہناں تے چڑھ جاواں
چن تے سورج نوں ہتھ پاواں

چن دا نمہا نمہا چانن
آپنیاں اکھاں وچ رچاواں
چن منالے توں جد تلے لہہ کے آواں
دھرتی ماں دے سینے دے وچ
چانن تے ماں دے دودھ درگی
اُچی سچی سیج وچھاواں
میرے دیس دیاں سب راتاں
چانن مہرباں، سدا سہاگن تھیون

دن چڑھے تے
سورج میرے ہتھ دے وچ اپنا ہتھ پا کے
اُچے اُچے برج مناریاں اتوں

میری سوہنی دھرتی دے دہڑے دچ اُترے
 جیہڑے عقلوں اتھے نیں
 اوہ سورج دیاں اکھاں دے دچ اکھاں پاکے تک نہ سکن
 ڈر ڈر جادون، آپنا آپ مکا دن
 نسن بھجن
 جیہڑے آپ سمجھا کھنیں
 تے جنہاں دیاں اکھیاں دچ پچ دا دیوا بلدا جا پے
 اگے ددھ ددھ
 سوچ دی رشناں دے نال بھولیاں بھولے جادون
 تر دے جادون
 آپنی دھرتی اوہناں نوں جن جیہی تے سورج درگی لگے

پچھے مڑ کے اوہ نہ دیکھن
 پیر و دھا دن اگے اگے
 راہیاں دے ایہہ دور رکھوالے
 جن تے سورج
 ٹر دے جادون، سجے کھبے

غزل

کدی گنجل بہن بھسواں دی، کدی کھیل با بلاں ماواں دی
 ایہہ لئی کھیڑ حیات دی ایہہ پونجی دھپاں چھاواں دی
 ادہ دھپ ہوئے یا چھاں ہوئے ادہ میں ہواں یا تو ہوویں
 ایہہ ساری ٹھنڈک رنگاں دی ایہہ ساری گرمی ناواں دی
 ایہہ انگ سلنگ تے اپنے نیں پرگھرتوں وکھرو وکھرے نیں
 ایتھے کون کسے دی گل سنے ایہہ نگر می بے پرواواں دی
 کنج کچ کنواریاں کڑیاں نوں اج قبراں دے وچ لے گئی اے
 اکھیاں وچ لالی سبناں دی سینے وچ تاہنگ مایاواں دی
 موکی کہندے میں برگد ہاں مے ٹھنڈے مٹھڑے سائے نیں
 میں آکھاں اوخشبو کتھے جیہڑی ماواں ٹھنڈیاں چھاواں دی
 دنیا داری دی کوکاں وچ ترا دل دی نرا مشین ہو یا
 توں جس نوں کسن کے ہیا سیں او گل سی ہنجاں باواں دی

تسی کہیہ جانو اوہنے سینے وچ کس رب نوں ہیر بٹایا اے
 جدے ہتھ وچ ونجھلی راجھے دی، جدے دل وچ پیر گزاناں دی

سُخنال دا موتی

(میاں محمد ہوراں دے نال)

اوہ شاعر محبوب سبھاں دا، او سُخنال دا موتی
 جس دی بانی سن کے خلقت بوہے آن کھلوتی
 لفظ دیاں تصویراں کچھے، جیہڑیاں بُھل نہ سکن
 مانی تے مہزاد دی اوہنوں بٹ بٹ بٹ تیکن
 پھیرے جدوں دی پیار دا قصہ تن من کھوہ لے جاوے
 جیوں شہزادہ شاہ پری دے دل نوں موہ لے جاوے
 اوہ رمزناں دے نال حقیقت دل دی جدوں دی دستے
 سُکے موٹھ ہرے ہو جاوَن رب دی رحمت دے
 تن دی لاٹ بچا کے اوہنے من شیشہ چمکایا
 اسماناں تے رہوَن والا زمیںاں تے لہہ آیا
 شاہواں تے عفرتیاں نال دی اوہ سوہنا ایوں لڑدا
 سانجھ سویرے مشرق دلوں جیویں سورج چڑھدا

اساں دی اودھی چھاویں بہہ کے اپنا آپ اے پایا
 میاں محمد ہوراں جیہڑا بوٹا ایتھے لاہیا

گیت

چن چہڑھیا بھاگاں بھیریا
 اس چن دی لاط تاں ویکھو
 تلوار دی کاط تاں ویکھو
 سبھاں دے ویرے وڑیا
 تے ویریاں دا دل سڑیا
 ایہہ چپان کدی نہ مریا
 چن چہڑھیا بھاگاں بھیریا

بھاویں نیہرے آدن جاون
 بھاویں دشمن ویرکھاون
 ایہہ تاریاں دے سنگ وے
 ودھے تے ہتے نرے
 ایہہ کسے کولوں نہ ڈر یا
 چن چہڑھیا بھاگاں بھیریا

اچ لہراں شور مچایا
 چن دے ول ہتھ ودھایا
 چن مویاں دے وچ وگیا
 چن سب دے اگے لگیا
 اچ ڈبدا بیڑا تریا ،
 چن چڑھیا بھاگاں بھیریا

اینوں ساری دُئی دیکھے
 دشمن نوں پین بھلیکھے
 ایہدے چانن وچ پتے دسو
 ہن آپ ہی لوکو ، دسو
 ایہہ جتیا یا ایہہ ہیریا
 چن چڑھیا بھاگاں بھیریا

ایہہ دھرتی دا اے راکھا
 نہ ایہدا موڑو آکھا
 کنکر دی موتی ہوون ،
 سب چین دی نیشدر سوون
 کہندی ایہہ ساری پریا
 چن چڑھیا بھاگاں بھیریا

غزل

لدے رہیے اسی اک دوجے نول جیوں راوی دیاں چھلاں
 جندڑی مک گئی پر نہ مکیاں تیریاں میریاں گلاں
 تیریاں راہواں تک تک اکھیاں نہ دکھیاں نہ تھکیاں
 جناں راہوں تول تول آویں میں اودہ راہواں ملاں
 کوئی کبوتر کوئی کاگا جے کسندھیں آ مہوے
 رو رو میں سر یاد کراں تے درو سنیہوڑا گھلاں
 ہور کسے دی اک دا مینوں سیک مھلا کج آوے
 جد تک اپنی اک دے اندر آپ نہ پہلے بلاں
 اُنچ تے ساریاں ویریاں مل کے مینوں مار مکایا
 ویریاں لمی پر چار چو فیکر پے گتیاں تھتھلاں
 جیہڑیاں کجے جتی راتاں وچ پیار مثالاں بالن
 دسو ادنہاں دو اکھیاں دی جھیل میں کیویں جھلاں

فیہر جیل جیا کوئی پنوں اُس نول بھدا پھردا
 صدیاں تیکر جیہڑی سستی رلدی رہی وچ تھلاں

گیت

اسی دوویں پردیسی ساڈھا کدے تاں ہوسی میل
 ککلی پاندے سال ہمدے سال
 نکیاں نکیاں کنڑیاں وانگوں
 اک دوجے اُتے سدے سال
 سانوں پے گتے دور دے پنڈے توڑ نہ چڑھیا کھیل
 اسی دوویں پردیسی ساڈھا کدے تاں ہوسی میل
 نوکی چمک دمک نوں تیکدے
 پین حبداںیاں نیھریاں جھلن
 دلاں دے دیوے بجھہ نئیں سکدے
 بھادیں بتی بل بل جاوے ، سر سڑ جاوے تیل
 اسی دوویں پردیسی ساڈھا کدے تاں ہوسی میل
 گجہ دے بدل دی چھٹ جاسن
 دوویں منزل تے آلساں
 دور دے پنڈے وی کٹ جاسن
 اکدن کوٹھے چڑھ جاسی ایہہ پیار دی الہڑ دیل
 اسی دوویں پردیسی ساڈھا کدے تاں ہوسی میل

خُسر و بانی

خُسر و رو رو کے فسر یاد کردا
 اپنے پیسے سائیں نوں یاد کردا
 کلیاں دل قابو وچ کدوں رہندا
 آنڈے جاندے راہیاں نوں ایہو کہندا
 جے اوہ کرم کھاوے تے میں جاواں
 چن مینوں بلاوے تے میں جاواں

میریاں سوچاں داسو ہنا نوروی اوہ
 ذل کول وی اوہ، اکھول دُور وی اوہ
 میرا سُرو وی او، مرا انگ وی اوہ
 مرا شعر وی او، مرا رنگ وی اوہ
 انگ رنگ ملاوے تے میں جاواں
 مینوں آپ اوہ گاوے تے میں جاواں

جدول مرشد نے اونہوں سدا دتا
 خسرو چھوڑ چھاڑ گھر بار گیا
 پچھے رہ گئے راج دربار سجھے
 جدول یار دے دل دربار گیا
 خبر ہو گئی سب ہمسایاں نوں
 جدول یار آکھیا، ”جی آئیاں نوں“

خسرو نوری حضوری دے دپ آ کے
 کھے سچا سسی، کدی گاؤندا سسی
 مکھے جانے سن پتیدے فراق والے
 لکھاں منزلاں مار دا جاؤندا سسی
 جیہڑاں کھلیاں تالے اولیاں سن
 اج او ساریاں راہوں سکھلیاں سن

انج روح کلبوت توں دکھ ہوئی
 سُر اپنے ساز نوں جا ملیا
 جیہڑا شعراج رس پیا گھولدا اے
 مٹھی داز دے نال فیہ آملیا
 ایہ لے اُچی سدا کار دی اے
 ایہہ داز ساڈھے سوہنے یار دی اے

غزل

مے چار چو فی کے وسدے رہن ایہہ اُچے برج منارے
وچ پیار دی سوہنی پینگ ہووے جتھے سدھراں لین ہلارے

فیر پیار دی بولی بول کے میسر دل نوں چو بھیاں مارن
فیر یاداں دے کوٹھے اُتے چڑیاں نے پنکھ کھلائے

اوہ بابل تے امری نوں وی مڑ دُنیا تے لے آوے
جیہڑا بھین بھراواں دے اُتے جذب جان وی آپنی وارے

ایہہ پیار اڈیکاں نیں لمیاں، مرم کے آساں جھیاں
تینوں کی دساں، کئی وار اساں ڈبے ہوئے بیڑے تالے

سونا بنیے یا راکھ ہوئے ایہہ پیار دی کھیڈ او لڑی
ایوں لگدا اے جویں رکھ لئے نہیں سینے دے وچ انگیا اے

ایناں ٹٹیاں بھجیاں لوکاں دی کدی واج دی سن کے دیکھو
تسی جگیاں دے دکھ کی جانو تسی مسلاں دے شکا اے

جے تہاڈے پلے سچ اے تے فیر بازی جت کے دسو
جے جھوٹھ دی بار دی جت ہونڈی تسی جتے تے اسی بارے

کس کاری جے میں عرشاں دے تالے دی توڑ لیاواں
اے تے میری دھرتی دی پکاں تے دکھن تالے

جیہڑا آوے چیتی چیتی باہروں باہروں بولیا جھنے
کوئی جیا جھیل دا ساتھی اے جیہڑا اندر جھاتی مارے

گیت

دل دا پنھی ڈانواں ڈول
 پردیسی دل بٹ بٹ تنکاں
 مونہوں کچھ دی بول نہ سکاں
 رومے گھر پھلاں دیاں سیجاں
 مینے ہتھ دنگاں نہ گانی
 ڈونگھیاں سوچاں نیں دل جانی
 وک نہ جاواں سستے مول
 دل دا پنھی ڈانواں ڈول

پردیسی دی گل وچ رمزاں
 یا دل جانے یا میں سمجھاں
 دیراں دے نال اٹھدا بہندا
 بابل دا اوہ درد ونداںدا
 امڑی دا اوہ دل پرچاندا
 بول کے مٹھے مٹھے بول
 دل دا پنھی ڈانواں ڈول

کنڈیاں دی تکرپی وچ تکل گئی
 پھلاں جی ایہہ جندڑی رُل گئی
 غیراں نل کیوں غیسر سداواں
 جد ماہی و سیا وچ ساہواں
 کیوں نہ ماہی ول اڈ جاواں
 پنجسکر دے دوویں پٹ کھول
 دل دا پنچھی ڈانواں ڈول

میلارا

مُدتاں ہوئیاں نیں ٹٹیاں جدوں تیرا میرا سنگ
آکری تے بھل کے بیلیا، فیر پیار دے بوہے سنگھ

اُس کوٹھے کدی تے پنچیا فیہ اُڈ دا اُڈ دا آ
جھتے تیرے مہرے کرناں دی بڑی اُچی اڈی پننگ

آکری تے اوپر دیسا، اُس ول دی جھاتی مار
باری وچ بہہ کے تیکدی پتی راہواں تیرے سنگ

میں رانگی تری للاریا، سدھراں توں پے گتے چور
اینے کچے تے نیئیں سن ساڈھے پیار دے سوہنے رنگ

غیراں دی چاکری چھڈ کے آج اپنا پیار بچا
ترے بوہے ڈھول سپاہیا آج آن کھلوتی جنگ

غزل

ایہہ پیڑاں نیں ان مُکلیاں
 ساہواں وچ سدھراں مُکلیاں
 چاہواں نریاں خشبو داں
 ایہہ کد مٹی وچ رُلّیاں
 کہیاں دل نوں ہون مُکوراں
 کہیاں غمیاں واہواں مُجکلیاں
 ترا مکھ سد گھی داسفندہ
 دن چڑھیا ، اکھیاں کھلیاں
 اگ لکے یا ہن بجھے
 چا داں دیاں پکھیاں بھلیاں

جتھے اک اک شیشہ ٹٹیا
 اتھے سو سو اکھاں ڈلہیاں
 اسی عمراں دے ترہائے
 آساں پیاساں دچ گھیاں
 گتے پنوں مار اڈار می
 سیاں تھلاں وچ رلیاں

جنہاں منزل سوکھی کیتی
 اوہ راہواں کدی نہ ٹھلایاں

گیت

ہر ویلے دل میرا ماہی ماہی کردا
 مڑتاں دہائیاں جد ماہی نون سی ٹوریا
 بھکھ پئی، لام لگی، اوہنے مُکھ موڑیا
 بچھ گیا دیوا انہاں نھیریاں پچ گھردا
 ہر ویلے دل مرا ماہی ماہی کردا

نکے نکے بوٹاں نون میں ہک نال لا لیا
 ککھ کانے چن کے میں آہناں سجالیہ
 اتوں پئی ہدی تے وچوں دل سٹردا
 ہر ویلے دل مرا ماہی ماہی کردا

سام چاچا! واسطہ ای فیراگ لائیں نہ
 کھنڈ دی جوانیاں نون لنبواں پچ پائیں نہ
 اگے پیا دل میرا ٹھنڈے سا بھردا
 ہر ویلے دل مرا ماہی ماہی کردا

نہیں سوالی

جدوں میرا بو با کھڑ کے
 مرادل پنجہ کے دچ پھٹکے
 میں تکرڑی وانگوں ڈولاں ،
 میں دوڑ کے بوہا کھولاں
 کی دیکھاں اک سوالی
 جیدی دو اکھاں دی لالی
 مینوں رہ رہ کے سی شہندی
 ترے ہتھ دچ رچے مہندی
 کچھ دے دے رچے ناں دا
 کچھ مددہ بھین بھراں دا
 میں اچے گھر دی باندی
 کیہ اوس دی جھولی پاندی

مری آپنی جھولی خالی
 مرے دوویں نہیں سوالی

غزل

جے پیار ترے نال کوئیے
 کیوں دُنیا اُتے مرے
 مجاہدیں جو وی آکھن لوکی
 کیوں لوکاں کو لوں ڈریے
 دودیں اک یک ہو جائے
 مرے تے کٹھے مرے
 ویلے نال وگدے جائے
 مجاہدیں ڈبے مجاہدیں ترے
 ساری دُنیا توں جتنے
 سبناں کو لوں خود مرے
 پیاراں دیاں ٹھنڈیاں ساڑاں
 کیے مٹھرے ہو کے بھرے

جے مرنا ایں تے کیوں نہ
 یاراں دے ہتھوں مرے

گیت

گل سُن جا مٹیا لے جوگی آئے فی تیرے دوارے
 نکھاں پنڈا نہاں نہیں چھپانے
 جنگل بیٹے پھرے تمانے
 اک تیرے دیدار دے بدلے، اپنا مہ کچھ ہارے
 گل سُن جا مٹیا لے، جوگی آئے فی تیرے دوارے

خالی ہمتہ نہ ٹورا نہاں نول
 نہ تر ہا تیا موڑا نہاں نول
 شیرے سچے پیار دے بھکتے ایہہ درواں دے مارے
 گل سُن جا مٹیا لے، جوگی آئے فی تیرے دوارے

غیراں دے ہمتہ دک نہ جائیں
 لائیاں فی تے توڑ نہبھائیں
 سُن دے آں اچ چار چوہیرے پھر دے نہیں دسجا لے
 گل سُن جا مٹیا لے جوگی آئے فی تیرے دوارے

بدول پستہ نے سر کھڑا
 او نہیں ماں جانی نول چھڑا
 اڑ پڑ گیا مار اڑی
 اڑتے مار کے جھات نہ ماری
 اک کوری نے ہتھ چڑھیا
 ماں نے دھسکر نہ ڈریا

او ہولی فرماں والی
 سدا جیہدی اکھ سواں
 گھر گھر دی دوہٹی ہوئی
 مارا کی کوئی ہوئی
 بداساک کسے نوں دسدی
 پیلے اوس دے دل نوں کھدی
 میں کڑی داساک کراندی
 جگنی دا ناپخ نپاندی
 جس منڈے دے گھر دپج مہندی
 اودھے پچھوں کدی نہ ہندی
 پر دل دی ایڈی چپنگی
 محل کوری . مونہوں منگی

لالی کرماں والی

او لالی کرماں والی
 سدا جیبدی اکھ سوالی
 او گھر گھر آنڈی حباندی
 کڑیاں دے ساک کراندی
 سب گھرو اس دے چاکر
 ادھے سرے مالتے مال دی چادر
 جس پائے دی اوہ سنگھدی
 دھرتی تھر تھر کنسیدی
 جد اونی گھار دسایا
 اک جن جیہا پُتر آیا
 پرمنہ ہوں کٹ گئی ڈالی
 نٹ پٹ گئی کرماں والی
 اُتھے پیو پُتر دا ٹریا
 جھتوں کوئی نہ جا کے بڑیا

جدوں پُسترنے سر کڈھیا
 اونہیں ماں جائی نوں چھڈیا
 اڈ پڑ گیا مار اڈاری
 اوہنے مرا کے جھات نہ ماری
 اک گوری دے ہتھ چٹھیا
 ماں دے دھکڑ نہ ڈریا

او لالی کوماں والی
 سدا جیہدی اکھ سوالی
 گھر گھر دی دوہٹی ہوئی
 ہارٹا کی لوٹی ہوئی
 جدا ساک کسے نوں دس دی
 پہلے اوس دے دل نوں کھدی
 جس کڑی داساک کراندی
 تیگنی دا ناچ سچاندی
 جس منڈے دے گھر دچ بہندی
 اودھے پکھوں کدی نہ لہندی
 پردل دی ایڈی چینگی
 گل کردی ، مونہوں منگی

او امرت، سب تر بائے
 اوہنے بُنّے گھر دسائے
 میں اوہدے کو لوں جھبکیا
 اوہنے میرا رہ دی دکب
 فیر میرا ہتھ ودھا کے
 اک کڑی دے ہتھ وچ پا کے
 مینوں ہک نال اوہنے لایا
 مینوں اپنا ویر بتایا
 او کڑی ایہہ بھولاں رانی
 اوہدی میری اک کہانی
 او میری بھری چھاں ایں
 مرے رتن بچیاں دی ماں ایں

اولالی کرماں والی
 سدا جیہدی اکھ سوالی
 جدی قسمت وچ سیایا
 اوہنوں لے بیٹھا اکلا پا
 اوہدے حسن دا لیہندا سورج
 مونہوں کجھ کہندا سورج

اک چندے دے گھر لتھا
 جتھے سڑ گیا اوہدا متھا
 ایس چندے ہتھ ددھاکے
 اوہنوں آپنے تلے ڈھاکے
 کرناں دیاں مشکاں بھیاں
 راتاں دیاں فوجاں سداں
 جٹاں سورج دا لہو پیتا
 اوہنوں کڑچی کڑچی کیستا
 اوہدے انگ انگ دا سونا
 اوہدا بھبھداں روپ سلونا
 آج گھر گھر واحباں مالے
 نت جیون راج دلارے
 پر آج گھر والی کتھے
 سورج دی لالی کتھے

ادہ لالی کرماں والی
 سدا جیہدی اکھ سواں

غزل

ادھری دھم اے باغ بہاراں وچ
اک پھل کھسٹیا گلزاراں وچ

جدی جھیل نہ جھلی جاندی اے
اک نار ایسی ایہہ ناراں وچ

سدھراں دے نال پروئے تے
دل گندھ جانے نیں باراں وچ

جمنج تریل پوے اٹھیا ریاں تے
یاد آوے کوئی پھو باراں وچ

دل دے دیکھ نو دیندے نیں
ہر پاسے میگھ۔ مہساراں وچ

ایتھے پیار انا دی کلیاں نوں
 چن دیندے نہیں دیواراں وچ

کنن خون ایں رسیاں مانڈیاں دا
 ایتھے ڈانڈیاں دی تلواراں وچ

دل کل مٹکا رہندا اے
 اچیاں اچیاں سہکاراں وچ

آ دل دیاں گلاں کہہ لیتے
 آج بہہ کے اپنے یاراں وچ

گیت

سانوں دس جا اپنا ناں کرٹیتے
 ٹردی ایس تے پہلاں پاؤندی ایس
 دھرتی دے روگ مسکاؤندی ایس
 ترا مکھڑا پھل گلاب جیہا
 ترے ہوٹھ جیویں کلیاں کرٹیتے
 سانوں دس جا اپنا ناں کرٹیتے

سانوں دیکھدی جا مسکاؤندی جا
 زخماں تے ملہاں لاؤندی جا
 توں دھپ بہار دے موسم دی
 اسی پیار دیاں چھپاواں کرٹیتے
 سانوں دس جا اپنا ناں کرٹیتے

راہواں وچ کھیڑے دسکد نہیں
 کامے روندے، ایہہ بہدے نہیں
 سب کیندے نہیں، لٹ لیندے نہیں
 میراں جیہاں سدھراں، کڑیئے
 سانوں دس جا آپنا ناں کڑیئے

جتھے پیار سدا مل جاؤندے نہیں
 جتھے کیدو مول نہ آؤندے نہیں
 آ او نہاں دیاں دل چلے
 آ لبھ لیتے او مھتاں کڑیئے
 سانوں دس جا آپنا ناں کڑیئے

اُج دی گل

اُج لوکاں نوں کی ہوئیا اے
 روئیں سکدے ہس نہیں سکدے
 اک دوجے دے دل دیاں گلاں
 اک دوجے نوں دس نہیں سکدے

اُج دے لوکی پیار دے کئے ترہائے نہیں
 بوجے تے پیا پانی دگدا
 پانی تے سپاں دی شوکر
 سپاں نوں مارن توں پہلاں
 پانی نال ایہہ آفیاں مشکاں بھر نہیں سکدے
 جوا نہاں واجی چاہندا اے
 کر نہیں سکدے

اُج بندیاں نوں کی ہوئیا اے
 بندے امی سب بن بیٹھے نہیں
 اک پاسے ہڑ پانی دے نہیں
 دوجے پاسے سپاں دے ہڑ راہ نہ دیون

چوہاں پاسے طوفاناں دے شوہ وچ
 گھرے ہوئے شیشے دے دانگوں پچھے انساناں نوں
 ڈسن، کٹن، وڈھن
 نامے مہن، سچن
 اگلے بڑنہ رکن، طوفاناں نوں ہوو بلاون
 طوفاناں دے آسے پاسے وگدے جاون

ربا ایہہ تیرے بندے نہیں !
 اینہاں توں او کتے جنگے
 جیہڑے مالک نوں، سنگھن تے پہچانن
 اوہدی خستہ آگے آگے
 اے خستہ دے پچھے پچھے
 جس پاسے او لائے
 ایہہ لگ جاون
 سدا حیاتی اوہدی خیر مناون
 جیہڑے راہی اٹ نہ چکن
 اونہاں نوں ایہہ کدی نہ کٹن، کدی نہ وڈھن
 جیہڑا پیار دی بولی بولے
 اوہیے قدماں وچ ایہہ وچھ وچھ جاون

میں شاعر میں حق دا بندہ

میں رب دا ٹھنڈا پر پھاواں
 ماواں، بھیناں بچیاں دی میں خیر مناواں
 اونہاں دا دکھ میسرادکھ اے
 نال اونہاں دے اندر واندر روواں تے کر لاواں
 نال اونہاں دے تھاں تھاں جاواں
 پر میں نظری کدی نہ آواں
 اپنے گیتاں دی مری دنج
 پیار دے سو بنے گیت رچلے
 گیتاں نوں تلوار بنا کے
 صدیاں دے، ترہائے تے بھٹکے ننگے لوکاں دی فوج بنا کے
 چھل چھل دے وچ تر دا جاواں
 سب سپاں نوں مار مکاواں
 بھولے، پیالے، پتھے تے سچے لوکاں نوں
 خونی پھلاں وچوں کڈ کے
 سکھ ساگر دے وچ دے آواں
 سکھ ساگر وچ ادھ دی تر دے جاواں
 سکھ ساگر وچ میں دی تر دا جاواں

غزل

ساریاں گلیاں بہوناں بھیریاں ویریاں دے گھر مہندی
بجناں تینوں کی دساں ایہہ خلقت کی کجھ کہندی

خوئے کیہ ہودن والا اے ساری راتی جاگاں
پھلاں درگی سوبل حیاتی رہ رہ اٹھدی بہندی

کوئی نہ آیا لکھ میں دل دے بوبے کھلے رکھے
آج تک کوٹھے کوٹھے دھپ بجدی چڑھدی بہندی

کل آئی تے آج ٹر چلی دوہٹی سدھراں والی
آساں پیاساں دی دُنیا دج ہو رکوئی دن رہندی

مک گئے آخر جھگڑے جھیرے ساے درداں والے
زخماں نال پر دتی چندری کد تک دکھڑے سہندی

ہو رقبیل کمرے کی اپنی کلی جسدِ نمائی،
مزل تک تے لے آئی ایہہ اوڑک دھبندی دھبندی

گیت

بیٹھیاں بٹھایاں مرے ہنچو پئے وگدے
وانگ کٹاری مرے دل وچ لگدے
ھاسے ویری جگدے

بیتیاں حیاتیاں توں چٹھیاں نہ پاتیاں
چن ماہی دس ہُن کدے نال لاسیاں
دیندی آں دھاسیاں

دیریاں دے وس پاکے دل توں نہ نس وے
کنڈ سانوں دسی آتے مکھڑا دی دس وے
نیرے نیرے دس وے

چل رُٹھڑا یار منایتے

تینوں یاد نہیں جس ویلے
 آیا میں میسر دھڑے
 اسی دوسال فیہ دی کلے
 اسی اک دو بے نول تکدے
 کچھ موہنوں بول نہ سکدے

ایہہ جیون اک پھیلی
 اُج کتھے سی او بیلی،
 جیدے دکھیا نین سوال
 جیدے باہجہ سی دھڑا خالی

میں سو سو ترے سیکتے
 چل رٹھڑا یار منالے
 جیہڑی سٹ لگی اے اوہنوں
 آج توں وی اپنی ہک تے
 اک اوہو جیتی سٹ کھالے

پرتوں نازاں دا پلپیا
 توں ازلاں داہر جانی
 توں میری گل نہ منی
 رب جانے توں کنج دل تے
 وڈا جیہا پتھر رکھ کے
 مینوں کہن لگا کی ہوئی

جے رسیا یار نمنا
 میں کول اوہدے نیس جانا
 ایس شہر دے آ لے دوالے
 مرے ہو ردی یار نہیں لکھاں
 جیہڑے میریاں راہواں دے وچ
 دن رات دچھا دن اکھاں

عمران دا پیسٹڈاکٹ کے
 اج مڑ کے کیوں آیا ایں
 آج تیرے یار نہیں کتھے
 جھپڑے سالے تیرے ورگے
 پھل پھل تے اڈے مہونرے

توں وی اوہ وی ہر جانی
 توں آپنے یار نون چھڑیا
 اونہاں تینوں مل کے وڈھیا
 ایہو ای مان سی تیرا
 ایناں ای تیرا ناں سی
 بس اینی سی وڈیا نی ،

مڑ ایہو تیری تھاں سی
 ہن رو رو کے کیوں آکھیں
 مینوں وچھڑیا یار ملا دے
 ہن کاہنوں ترے پاویں ،
 مرا رٹھڑا یار منا دے
 میں تینوں کیہ سمجھاواں

رٹھایا رتے وگدا پانی
 کدی مڑ کے فیہ نہ آوے
 جیہڑا اوہنوں ڈھونڈن نکلے
 اوہ آپ دی گم ہونجاوے

ایہہ پیار ایہہ گھر گھیری
 ہن چھوڑ کے شان ودھیری
 گم ہونا ای تے چلتے
 اورٹھٹھا یار منائیے
 بھاویں مڑ کے فیہ نہ آیتے

غزل

ہمتاں دے وچ ہمتہ کڑیاں نیں پراں وچ زنجیراں نے
مارن والیو کچھنے دسو ساڈھیاں کیہ تقصیراں نے

چوہرا چکے موجاں مارن، سادھ اڑنگے سولیاں تے
ربا ایہہ انصاف ایہہ کیڑا، ایہہ کہیاں تقدیراں نے

کل دے میر شمیر تے مرنے جٹ دی جان دے لاگو سن
ہن صیباں وی مار مکائی آج دے میر شمیراں نے

اڈیاں رگڑ رگڑ کے اسی سبے سائے مرنے لہے
دل درداں دا حال نہ پچھیا ساڈھے پیر فقیراں نے

کل دی ساڈھے چٹے کالر جگ نوں دھوکا دیندے رہے
آج وی ساڈھے دل دے کرتے اندروں لیراں نے

رانجھے دی دیکھلی تے ارج دی ایہو کوکدی رہندی اے
کامے پیلے پیلے رلدے کھیریاں دے دس بیراں نے

اوہ تے انساناں دے دل وچ پیار جگا دن آئے مسن
نجرئی نجرئی بھانبرٹا بے کیوں بے رحم سفیراں نے

باہروں باہروں سدھے سادے بھولے بھالے لکھدے نے
اندرو اندر سوئے کیتے گھنر گھیر ضمیراں نے

دل دے ہتھوں فیروی لوکی ہس ہس سولی چڑھدی ہے
چنگیائی تے کیہ کرنی سی زلفاں تے زنجیراں نے

ساڈھی قسمت داتا راتے چڑھدیاں امی ڈوب جانا سی
پر عمر اں داساتھ نبھایا ہتھو ہتھو لکیراں نے

تاریاں نے منہیں رستہ دیا، سرگھی بوہا کھویا نہیں
سوچ کولوں ہن کیہ پچھئے کتھے اوہ تنویراں نے

دیریاں دی تنویراں کولوں اسی جمیل نہ مردے ساں
ساڈھاٹوں لوں پچھ سٹیا اے دلداراں دیاں تیراں نے

گیت

گڈیئے ہُن میرا کی زور
 توں سین میں پیر دی گڈی
 جیہڑی آسمان تے اڈی
 پر لوکاں اوہ پیچے پائے
 وچوں کٹ گئی ساڈھی ڈور
 گڈیئے ہُن میرا کی زور

پھٹیاں اکھاں تیکدے تیکدے
 ٹئے سارے مان عشق دے
 تو محلاں اُتے جا ڈگی
 تینوں لٹ کے لے گئے ہور
 گڈیئے ہُن میرا کی زور

تینوں ہُن کوئی ہور اڈا سی
 وچ محلاں دے جا لکاسی
 ایہہ غم مینوں کھاندا جاندا اے
 بن مانجھے سی میری ڈور
 گڈیئے ہُن میرا کی زور

پر گڈیئے او دن وی آ سی
 ہور ہوا دا رُخ ہو جاسی
 توں میرے کوٹھے آ ڈھہسیں
 فیر نہ دل کرسی ایہہ شور
 گڈیئے ہُن میرا کی زور

ٹھوہنگاں

باہر بدل گئے دسے
 میں اندر کمرے وچ بہہ کے
 بیٹری دی گرمی دیاں پل پل لواٹ سکوراں
 میرے تن دے عاشق پکڑے
 مرے من دے ننگے پن دی غلی کھاوَن
 بستر دی گرمی وچ رُجھیا
 چٹی میز تے رکھی ہوئی کالے رنگ دی کافی
 گھٹ گھٹ، سب سب پھوٹاں
 کوئی پکھیر دیرے اندر ٹھوہنگاں مارے تنے میں سوچاں
 رُجے ہوئے پریٹ دے نال اک سجے سجائے گھر وچ رہ کے
 سوچنے سوچنے سوٹ بنا کے، نالے آپنے ٹھاٹھ ددھاکے

میں نے بے گھر، سر دی دے دیا مردے ہوئے
 بھٹکے ننگے لوکاں دے لئی
 روٹی، کپڑے تے جھگیاں دی گل کرن دا ایہہ حق کس نے دتا ۔ !

کدھکے ایہہ گل ای نہ ہووے
 میرے دل دا چوراہی میں کدھکے اندر واندرو
 میں کدھکے دل نوں انج پرچا دے جے میں
 لوکاں دا ایہہ حق وی لے کے
 اپنے گھر دی اچی باری دے دیا بہہ کے
 اتوں اوہناں دا ای ہو کے
 وچوں انہاں دے کولوں دکھرا ای رہواں
 او بھادیں پے نہ ٹر بل جادوں
 پر مینوں کوئی سبک نہ لگے

غزل

اچی باری دے وچ بیہ کے
اج کیوں میسرا دل پیا سہکے

کاہنوں میسرا ویری ہوئیا
دل دا سچن گھر وچ رہ کے

فیر سز چک کے گل کی کرنی
جے توں دل دینا سی ڈھہہ کے

اسی تے ہور دی ہو لے ہوئے
دل دی گل یاراں نوں کہہ کے

دھرتی تے مچل بندے جادان
اکھاں وچوں اتھرو ڈھہہ کے

بھیریا میسری گل دی سُن لے
کدے تے میرے کول دی بیہ کے

اک میں جاگاں سوں گئے سارے
اپنے اپنے دل دی کہہ کے

اساں گھٹے مشنہ دی لکھے
دل دی گھٹی پوٹ نول سہہ کے

بارش دی کن من وچ اپنی
اکھ پی پھٹ کے دل پیا سہکے

ایکن دوہٹی نے گھنڈ چکیا
جکین رات دی رانی مہکے

تن دا پنھی ہتھ نہ آوے
نالے کھاوے نالے کھہکے

دل وچ یاداں شور مچایا
باغاں دے وچ پنھی پھکے

کیدے کول جیل اج تیرا
جیوڑا لہکے، مہکے، چہکے

گیت

اُج سانوں تیسہ یاں لڑاں

توں ٹر گیا تے اسی جھلے
 پتے پھیریتے کل مکھلے
 تری پگڑھی تینوں سمجھے
 کوئی تیسری جا نہ ملے
 اسی سارے ل ل و لے
 ترے ناں تل اپنے دل نوں
 پتے کمریئے آپ لکھو راں
 اُج سانوں تیسہ یاں لڑاں

تینوں کھس کے لے گئی دوری
 ہوئی کھیڑیاں دی گل پوری
 جے رانجن توں گھر آویں
 تینوں کُٹ کھوایئے چوری
 توں گھر گھر دی مجبوری
 تینوں بھتے چارے پاسے
 اسال تھاں تھاں لائیاں دوڑاں
 اُج سانوں تیریاں بوڑاں

اک ہمتہ وچ تسبیح مالا
 دو جے وچ زھر دا پیالا
 اوہدے کول نیاں کی ہونا
 جدا منہ چٹا، دل کالا
 نیں کوئی دی دیون والا
 تینوں رب دے کولوں منگیتے
 نیں اوہدے گھر وچ تھوڑاں
 اُج سانوں تیریاں بوڑاں

کہتے ہیں میرے مائے

کہتے ہیں میرے مائے
میں تینوں واحباں ماراں
میں ڈالیوں ٹٹیا پتر
ہن کتھوں آن بہاراں

کوئی نہیں اپنا دردی
سب میکہ خون دے پیا سے
میںوں تیکہ باہجوں مائے
ہن دیوے کون دلا سے

توں ماں سیں تیکہ درگی
دھرتی تل پیار میں کیتا
ترے شہد جتے دوہ درگا
میں ایں دا امرت پیتا

دھرتی دی جھولی بہہ کے
میں سب دے دکھڑے دنڈے
تھکے ٹٹے راہیاں دے
پیراں چوں کڈھے کتدے

ایہہ جُرم تے ایسا نہیں سی
جہیہڑا میرے متھے لگدا
پر میں ای چور سداواں
لٹیا ہوئیا اک ٹھگ دا

ہن منصف ، قاضی ، کھیڑے
سب میرے ویری ہونے
کدھڑوں دی ہیر نہ لہے
را بھے دی ونبھلی روئے

آج ویریاں میرا پنڈا
سوالاں دے نال پرتا
خلقت دی کجھ نہ بولی
تے رب دی رہ گیا ستا

جے دس چلے تے مائے
تری مٹی ڈھونڈ لیاواں
نیر ہو کیاں نال امیہ مٹی
چونہ پا سے مار اڈاواں

انج سوہیاں ہنیریاں ٹھلن
ہر جھوٹ دی کندھ ڈھبے جاوے
میں رہواں یا نا رہواں
اک پچ دا ناں رہ جاوے

غزل

او وی ٹر گیا کر کے گھار خالی
جبے گھر وچ آپنی جان گالی

کتنے رات گزاری نے دسوتاں سئی
میں نہ آواں تے کہندی اے گھر والی

ایتھے ہمتہ نوں ہمتہ پچھاندا اے
اک ہمتہ دے نال نہ وجے تالی

ہن تے لمے جدائیاں دے پینڈے نیں
کدی آئی سی رات سہاگ والی

فیر جاگن گے درد وچھوڑیاں دے
فیر مرے کے آئی ایہہ رات کالی

فصل چٹ لئی اے ساری مکڑیاں نے
اساں ایویں ای دھپ تے ٹھنڈ جالی

ہر پاسے خنداں پی سچدی ایہہ
نہ اود باغ نہ باغ دا اودہ مالی

ایتھے آہنے پنکھ کچیر داں دے
روکو ہتھ نہ کٹیو ایہہ ڈالی

ایناں باغ بیچے دامان کا ہدا
ایتھوں جائے تے دوویں ہتھ خالی

گیت

اسی جنم جنم دے پیاسے

سرتے او دھپاں پتیاں
سب اڈ پڈ گئے پرچھاویں
ساڈھے دل نوں ٹھنڈ پے جاوے
نبخاں جے توں مُڑ آویں

ترا ناں لے لے کے دل نوں
اسی دیئے آپ دلا سے
اسی جنم جنم دے پیاسے

کچھ دل دا روگ او لڑا
 کچھ دیریاں مار مکاسب
 ساڈھی جندڑی ٹوٹے ٹوٹے
 ساڈھا پیار بڑا تر ہا سیا

نارے دکھڑے لکھ سزاراں
 نارے سارے جگ دے باسے
 اسی جنم جنم دے پیاسے

ساڈھے اُتے جو جو ورتی
 اسی کس کس نوں ہن دیتے
 ایتھے سارے پیار دے ویری
 اسی کتھے جا کے دُسیئے

رائجن نوں روندیاں ہیراں
 ایتھے کیدو آسے پانسے
 اسی جنم جنم دے پیاسے

اک نیکی جی گل

او میریا ربا سچیا
 آج سُن لے مری دعا
 مرا چن جیا لال گواچیا
 او مہنوں میری جھولی پا
 میں تھاں تھاں کواں ماردی
 مرے سر دپج پئی شوا
 اودھرب پنڈ دے چوہدری
 ایدھر اک دردی ما
 کی ہو یا آج کیوں سکیا
 او تیرا دل دریا
 اک چھوٹی جی گل کہن دے
 توں سب دا لکھ داتا

کس نیں تینوں رب آکھنا
 جے مکیا تیرا دسٹا

غزل

ادہ بیدردی رٹھیا سہتوں پھٹیا شہر لہور
دل انج کل مکلا جیویں جنگل دے وچ مور

تینوں چھڈ کے شیشے وچ کنج اکھ نال اکھ ملاں
جے ایہہ دل وی بھونزا ہوندا بھدا پھل کوئی ہور

جے توں کول نہ ہوویں تینوں لبھاں سفنیاں وچ
توں انج دل وچ اُتزیں جیویں نویں نویلی بھور

پرہیا وچ بہہ کے دی میرے ہتھ نہ آویں توں
پکڑاں رات دے اوہلے اوہلے تیرے دل دا چور

میں چلاں تے اک پیلی دی پیراں ہٹھ نہ آئے
توں سبھناں نول مار مکاویں، آہنی آہنی ٹور

بلدیاں دھپاں دے دچ دی توں ندی ندی آئیں
میریاں ٹھنڈیاں گھڑھیاں چھاواں دیکھ لے میرا زور

بن مانجھ نیں پیچے پنیدے ہتھ خالی ای رہن
اودھی گڈی سب توں اچی جیدے ہتھ دچ ڈور

سب نوں اپنی اپنی پئی لے تیری کون سنے
ایتھ دل دا دردی کیہڑا نہ کر ایویں شور

گل رستے دچ چلدیاں چلدیاں وکھیا اک جھبلا
اج جمیل ایہہ سوچدا ہاں اوہ مئی ساں یا کوئی ہور

گیت

توں دھپ تے میں پرھپاواں

توں سوہنا روپ ازل دا
ترے مکھ تے سورج بلدا

میں چتر دی ہپاں وانجول
تینوں رج رج کے پرچاواں
توں دھپ تے میں پرچھاواں

توں ہیر میں رانجن ماہی
اک منزل دے دو راہی

تو جھٹے تیکر حب ویں
ترے نال میں ٹردا جاواں
توں دھپ تے میں پرچھاواں

چل چل کے توں تھک جاویں
جدوں شام پوسے گھر آویں

میں کھول کے دل دا بھس
تینوں آپنے کول لکاواں ،
توں دھپ تے میں پرچھاواں

کنج اکھاں

میں کس دے کولوں انصاف منگاں
 ایتھے کدھکے کوئی میرا گواہ دی نہیں
 کینوں آپنے دل دا حال دساں
 کسے دل دے وچ میری چاہ دی نہیں
 چوہاں پاسے کھلوتے بند وچ نیں
 نس جاوے دی کوئی راہ دی نہیں
 آپنے سرتے اوہو ای پالیواں
 میسے کول تے ایتھے سواہ دی نہیں
 کال کوٹھڑی وچ پیاسکناواں
 سجن ویری دا کوئی وساہ دی نہیں
 کنوں واج ماراں، کنوں کول سداں
 اُج کوئی میسے درد خواہ دی نہیں
 کسے ہوڑ بھروسے دی گل کاہدی
 ہُن آپنے اُتے وساہ دی نہیں

پر جیوندیاں جی میں کنج اکھاں
 مینوں جیونے دی کوئی چاہ دی نہیں

غزل

زلفاں وچ کھڑے دی لو
نہیریاں چوں پئی پھٹدی پو

دل وچ اک توں تے اک میں
شیشہ اک تے اکھیاں دو

جیناں وچ سبھاں دی تاہنگ
اوہناں راہواں وچ کھلو

ٹر گئے بچپن دے سب یار
اکڑا، بکڑا، بھسبھا، بھو

گزری کل ، ویلے دی چھل
گزریاں گلاں نوں نہ چھو

جیوندے جی میں مرداحباں
جندڑی اک بھیکے سٹسو،

فیر کچے دا کچا گھر
عمران تک پیا مٹی ڈھو

تاریاں وانگن ساری رات
موتی موتی ہمار پر و

خشبہ واں دے نال جمیل
لبھ لے ویلے دی کنسو

گیت

میں پنجاب دی سوہنی ہیر
میری چنی لیر و لیر

نہ لچ پال سہیلیاں آئیاں
نہ میں رجبہ کے ریکھاں لائیاں
نہ دل بل کے ڈولی پایا
بھینٹاں، بھائیوں تے بھرجائیاں
کدی نہ اکھیاں رو رو تھکیاں
کدی نہ مکی دل دی پیڑ
میں پنجاب دی سوہنی ہیر
میری چنی لیر و لیر

امبٹری دا دکھ لوں لوں دسیا
 بابل واسکھ کوہ کوہ نسیا
 دل وچ جیدی تانگ سائی
 او رانجھن دی جگ نیں کھسیا
 کینوں رکھاں کینوں کدھتال
 اک سینے وچ سوسو تیر
 میں پنجاب دی سوہنی ہیر
 میری چنی لیر ولیر

نین سوالی تے ہتھ خالی
 میں جیون دی سکی ڈالی
 سکيا پنج دریاں دا پانی
 کتھوں ہن آوے ہریالی
 چار چوہیرے کیہ دکھڑے
 اگے پچھے میر شہیر
 میں پنجاب دی سوہنی ہیر
 میری چنی لیر ولیر

کندھ

میں آں رات دے اک پاسے
 تول رات دے دو جے پاسے
 وچ نیھرے دی کندھ
 چٹ چٹ جیہاں نال اساں اس کندھ نوں نیواں کیتا
 اک پل ای اکھ میٹھی تے فیر کندھ اُچی دی اُچی
 اپنی بانہہ اُلاں تے میں تینوں واجاں ماراں
 سرگھی ورگا مکھڑا دسیں
 دسیں تے چھپ جاویں
 تول میسر ہتھ نہ آوین

اک دوجے توں او ملے
 ساڈھی ساری عمر و ہائی
 ایہہ نبھیرے دی گندھ نہ ڈوگی
 آپنا لیکھ بدائی
 نالے سالے جگ دے
 طعنے، مہننے، ہاسے
 میں آں راتی دے اک پاسے
 توں ایں دوجے پاسے

غزل

جے اوہ پیچھے میسر دل دی میں اوہنوں کیہ دساں
 ہور تے کج وی کہہ نہ سکاں کھڑ کھڑ کھڑ ہساں
 لاسہ لا کے کھلے والا اوہنے حال و چھایا
 جناں اوہدے کولوں نساں اوہناں ہور وی پھساں
 تینوں پٹ داماس کھلاواں فیرومی توں ناں آویں
 نولے کنیاں ڈونگھیاں تیریاں راہواں دے وچ کساں
 اوہدے دل نہ تنکاں جیہڑا دل دے اندر دے
 جیہڑا میسر ہتھ نہ آوے اوہدے پیچھے نساں
 فیرو مینوں لبھے تے میں اوہدے ہتھ نہ آواں
 جی کر دا اے ایراں اوہنوں اوہدے کولوں کھساں
 توں اک کھلے سمندر وانگوں مینوں ہک تل لاویں
 میں اک بدلی بن کے تیرے کوٹھے اُتے وساں

کدے تے پُنڑاں موڑ مہاراں، بیٹھی کاگ اداواں
 جے مُڑ آویں، تھلاں وچ وی ہساں دساں رساں

گیت

ساڈھے دُکھ سکھ سا بنجھے
 ہس ہس کے سارے دُکھ جریئے
 کسے دی غم دا غم ناں کھریئے
 جیون دیئے ، جیوندے رہیئے
 مریئے تے دُکھ ناں نہ مریئے
 چار چوٹیرے ہسن دسن
 لوک ، بھتیجے ، بھلبنجے
 ساڈھے دُکھ سکھ سا بنجھے

چنگیاں گلاں سمجھدیاں رہون
 بھیڑیاں لاٹاں سمجھدیاں رہون
 گڈیاں اچیاں اچیاں اڈن
 سدا ایہہ مہاجبیاں پچھدیاں رہون
 کدے نہ کٹن ، ویریاں ہمتوں
 ساڈھیاں ڈوراں ، مانجھے
 ساڈھے دکھ سکھ سانجھے

بین محبتاں والی دبتے
 گھر گھر دے دچ دہٹی سچے
 زہر پیالہ کوئی نہ پیوے
 امرت پی پی دنیا رتے
 دھرتی سورگ بنے تے اُتے
 دس ، مہیساں رانجھے
 ساڈھے دکھ سکھ سانجھے

دروازے دا پھٹ

(احمد شہم دی یاد دوج)

دروازے دا اک پٹ ٹٹ جاوے تے

دوجا ٹھک ٹھک وے

دروازے دا اک پٹ

کل مکلا

بہے اُتے آن کھلوتے

طوفاناں نول

روک نہ سکے

لوک نہ سکے

ربا کے دایار نہ وچھکے

آپنے یارنوں یاد کرے تے

رہ رہ کے کھلاوے

ٹیکراں مارے

کیویں دل دامپھٹ چھپاوے

باہروں سب کچھ تپڑی آوے

اوہدا ستر کوئی نہ کچے

دروازے داک پٹ پٹ جاوے

دو جا ٹھک ٹھک وے

غزل

میریاں کیتیاں میسر اگے بھاویں نساں بھجاں
آپے تک تک میں شرماداں کی کھولاں کی کجاں

سانوں آپنی جھولی پالے ساڈی خیر منالے
مانے نی ہن تیرے ہتھ نہیں ساڈیاں ساریاں لجاں

تیرے پیار و چھوڑے نے تک حال مرا کی کیتا
اندروں میں کھو کھے دا کھو کھا باہروں بھاویں و جاں

دل دی باری کھول کے رکھاں تینوں جھاتیاں ماراں
ہوروی ترمیم و دھیری ہووے تک تک میں نہ رجاں

رانجھایا نہ آوے تے میں کینوں پیار لٹاواں
میں کہدے لئی ہیر بناں تے میں کہدے لئی سجاں

گیت

د احمد شمیم دی یاد وچ

او مرا گوانڈھی یار خبر کتھے گیا
 سنجا ویڑا، چپ دروانے
 یارے بوہے اتے جا کے
 میں دیواں اوہنوں آوانے

پراوہ مونہوں کجھ نہ بولے
 نہ چاہواں نال لگے ودھ کے
 اپنے گھر دا بولہ کھولے

کوئی نہ پیچھے میریاں ساراں
میں اک واورو لے وانگوں
دروازے نال ٹکراں ماراں

اوہدیاں گلاں اوہدیاں باتاں
دل وچ سانجھ کے رکھیاں ہوتاں
اوہدے پیار دیاں سوغاتاں

اوہدی جھولی پاواں دردی جتھے گیا
او مراگو اندھی یار خبر کتھے گیا

نسلال دا راجہ

اچیاں لمیاں فصلاں اگیاں نیج زمیں وچ بوئے
کنے بال مرے ہتھاں دی کو وچ وڈے ہوئے

کلیاں کھڑکے پھل بنیاں تے کھلر گیاں خشتیواں
لیندیاں پھر دیاں آون والے کل دیاں کنسو آں

سرحدال دے راکھ اُچے لمے ڈھول سپاہی
اج منزل تے جا پہنچے نہیں کل دے مہولے راہی

اسماناں تے اڈ دے مچھڑے، دھرتی اُتے دسن
رہ بھلیاں ہوئیاں نول اگے ودھ کے رستہ دسن

ٹٹیاں بھجیاں ہوئیاں لوکاں دا ایہہ مان ودھاون
مریم دے جائے وانگوں ہر دل دا روگ مٹاون

نویاں راہواں کھلے دیاں جاون جد کرن تذبیراں
کٹ کٹ جاون کوہجھ کرودھ دیاں سجھے زنجیراں

ایہہ پتر میری دھرتی دے ، سوچاں سمجھاں والے
ایناں دے ہتھ قسمت کل دی جگ جگ جین جیالے

دیکھو میسے بال نہیں کنے ، میں اسینان دا بابا
راج کراں میں سب دے دل تے ، میں نسلاں دا راجا

جگ دی پیاس بجھائی فیروں میری رُوح ترہائی
جو کچھ کول سی سب نوں ونڈیا ایہو مری کھائی

غزل

چناں تیرے چار چو فیکر بلدیاں رہن مثالیں
 جے چائن نہ ہوئے تے میں دل دا بھانپڑ بالیں
 اندر اندر دھنڈا رہواں مونہوں کچھ نہ کہواں
 تیلوں تیلوں پارس بنداجاواں، جیوں جیوں جندرمی گالاں
 تینوں کول بلاواں یا میں تیرے کوٹھے آواں
 میں تے ساری راتی گھریا رہواں وچ سوالیں
 راہواں تک تک کنیاں ہپاں چڑھیاں چھاواں ڈھلیاں
 روزہیں کل نوں آج تے آج نوں اگلی کل تے ٹالاں
 اوسدھ دی دڈی ہو کے غیراں دی ہو جاوے
 جس سدھ نوں وی میں اپنے سینے دے وچ پالاں
 اوتوں تے میں چنگا بھلا بھسریا بھسریا لگاں
 وچوں کناں لگا کیتا تیرے خواب خیالیں

ست رنگی پینیاں دے وچوں تیری خستہ آوے
 کیڑا کیڑا رنگ چراواں تے شعراں وچ ڈھالاں

گیت

راہواں تے رُکھ پئے سجدے نہیں
 ساون دیاں واواں جھبلیاں نہیں
 اکھاں چوں یاداں ڈکھیاں نہیں
 انج دل پیا دھک دھک کردا اے
 جیویں ساوے پتر و جدے نہیں
 راہواں تے رُکھ پئے سجدے نہیں

بُچل کھڑ پئے نہیں بھل آئے نہیں
 شاخاں نے گھننے پا آئے نہیں
 ایہہ گبھرو شہر گراواں دے
 ننیں نوکی تک تک رجدے نہیں
 راہواں تے رُکھ پئے سجدے نہیں

ایہہ ازولں ساتھی راہیاں دے
 ایہہ سجن ڈھول سپاہیاں دے
 ایہہ آپنی آگ وچ بل بل کے
 جگ دے زخماں نوں کج دے نیں
 راہواں تے رکھ پئے سجدے نیں

ایہہ پت جھڑ دے وچ سکدے نیں
 ایہہ کسے دے آگے جھکدے نیں
 اوہ سب گج وچ کے ٹر جان دے
 جیہڑے بدل نسدے مہجدے نیں
 راہواں تے رکھ پئے سجدے نیں

ایہہ رکھ نیں مان حیا تے دا
 ایہہ سکھ دھرتی دی چھاتی دا
 ایہہ کل تے ٹالن والے نیں
 ایہہ سنگی ساتھی آج دے نیں
 راہواں وچ رکھ پئے سجدے نیں

مال

میں ست پُستراں دی مال
 مرا لوگوں کو نہیاں
 میں ست پُستراں دی مال
 اک کھیتاں دے وچ سٹیا
 اک ریل وچ زندہ گرہیا
 اک دق نے مار مکایا
 اک لام توں مڑ نہیں آیا
 اک فائلاں دے وچ کھنیا
 اک دل دریا وچ ڈبیا
 اک سچ بولن دا قیدی
 میں در در دی فریادی
 میں اج وی کل مکی
 سب مینوں آکھن جھلی

میں جاواں کیڑی تھاں
 میں ست پُستراں وی مال

غزل

جن جدوں اسمانی چڑھیا، دیکھیا ساریاں جگاں
 کسے نہ نکیاں، کون بھاوے ساڈے دل دیاں اگاں
 اوناں میرے دل وچ وسے، جناں میسٹوں نئے
 اوہے دل تکاں تے آپنے آپ نوں سوہنی لگاں
 اج بابل میری بانہہ مچھڑ کے ڈولی وچ بٹھاوے
 آپنا گھار و سادوں جادواں تے پردیسں لگاں
 میسکے ماں جائے ویراں دے اچے رہون مشعلے
 کدی نہ ڈوگن، کدی نہ رُلن پیراں دے وچ پگاں
 مٹی دے وچ مل جادواں تے رُکھاں دے کم آواں
 دھرتی دے وچ اگدیاں جادوں میرے تن دیاں رگاں

بھلیا آج تیرے نال بل کے آگ ہڈاں دی بالاں
 جنے مینوں ٹھکلیا آج اُس ٹھکال دے ٹھگ نوں ٹھکال

گیت

دل وچ وسن سدھراں پیار بہار دیاں
 اکلا پے داروگ نہ لگے
 دل وچکار دمامہ جے
 ساڈے خواہاں دے دھڑے وچ
 ہس ہس ککلی پاؤن سانجھاں یار دیاں
 دل وچ وسن سدھراں پیار بہار دیاں

ملے نہ درد وچھوڑے والا
 رتے سلامت چن دا ہالا
 رل بل اسماناں تے اُڈن
 کندے نہ وچھڑن سوہنیاں کو سجاں ڈار دیاں
 دل وچ وسن سدھراں پیار بہار دیاں

خوش ویسے تے رہیے راضی
 جت لیئے جیون دی بازی
 سارے جگ توں مک چک جاوَن
 جھوٹے رشتے ناٹے ، گلاں ہار دیاں
 دل وچ وسن سدھراں پیار بہار دیاں

کھلن پھل خشبوداں والے
 سبحناں دی کنسواں والے
 مڑمڑ وطنال دے دل آوَن
 نمایاں نمایاں داواں ہار سنگار دیاں
 دل وچ وسن سدھراں پیار بہار دیاں

اگ دارس

انجیالاں تے پانی پائیے تے بلدی اگ بچھ جاندی اے
 خورے میسر دل وچ کبیہ اے
 تیسرے پیار دا ٹھنڈا مٹھا امت پویاں
 تے دل دھک دھک ہو روی دھڑکے
 پیار دی اگ کچھ ہو روی مہبٹ کے
 پیار دے ویری اگ بھادن دے لئی
 مشکاں مہبہ مہبہ تھکے
 ازلاں توں ایہہ دل جنگل دی اگ
 کسے توں بچھ نہ سکے
 ایہہ او اگ اے
 جیہڑی مہبٹ کے تے کچھ ہو روی ٹھنڈ پے جاوے
 اگ وی امت رس بن جاوے

غزل

متھے اُتے چن جیاٹکانک وچ سو سنی نتھ
 اج دی مینوں یاد میں تیرے مہندی والے ہتھ
 دل وچ تاہنگ نہ ہو دے تاں سبھ زوروری اے جھوٹھ
 رتی جھگھ نہ چڑھنی مھاویں ست سندر متھ
 دل دے پیار خزانے دل ہتھ پا دن تے سڑ جان
 اُنچ تاں ڈاکو لے جان دے نہیں سبھ کجھ ہتھو ہتھ
 ساری دنیا آج مہا بھارت والے میدان
 اگے پچھے لاشاں وچھیاں لہو وچ ڈبی زتھ
 جیہڑے پاسے جائیے اگ دے لائو دے نہیں
 پھلاں ورگی جندری، ایدے کیڈے اوکھے پتھ

ہوٹھاں اُتے مہراں لگیاں کیہ پچھنا ایں حبیل
 اک دوجے دل بٹ بٹ تیکئے کوئی گل نہ کتھ

گیت

ایتھے پیار دا دیوا بال

ودھن یاراں دے مان
اڈ شوق پنتنگے آن
زل بل کے پان دھمال
ایتھے پیار دا دیوا بال

ونجھلی دے مٹھے بول
اج سارے ساڈھے کول
اساں بھیننی ہیہ سیال
ایتھے پیار دا دیوا بال

چوراں دے سرتے تاج
 ایتھے سارا چوہٹ راج
 مٹی وچ رُلدے لال
 ایتھے پیار دا دیوا بال

ایتھے چارے کوٹ ہنیر
 ایتھے کرنی آج سویر،
 اسال روشنیاں دے نال
 ایتھے پیار دا دیوا بال

تیرا کوئی نہیں جواب
 توں رب دا سچا خواب
 توں اپنی آپ مثال
 ایتھے پیار دا دیوا بال

قہر دا شہر

کیمہنے دُکھ دا شہر وسایا
 کیمہنے ایڈا قہر کھایا
 ربا توں ایں یا کوئی ہو رے
 کس دے ہتھ وچ ساڈھی ڈورے
 جینا چاہیے، جین نہ دیوے
 زہر وی سانوں پین نہ دیوے
 چالے پاسے راج اسے دا
 ہتھ ساڈھے تے کاج اسے دا
 سب کچھ اوہو ہی لے جاوے
 ساڈھے ہتھ کچھ وی نہ آوے
 اسماناں ول بٹ بٹ سیکھے
 مونہوں کچھ وی بول نہ سکھے
 مرے رہیئے تھوڑے تھوڑے
 اسی سالے گھگھو گھوڑے

غزل

ایدے سر دا سائیں ہالی اے
ایہ دھرتی کرماں والی اے

چوہ پائے جس دی نیشبورے
اوہ دل دے باغ دا مالی اے

توں کھیڑے پاسوں آؤنا ایں
کدھروں پوہ بھٹن والی اے

جتنے پیار دے ہا سے وسدے نہئیں
او وسدا گھر دی خالی اے

پیڑاں تے ہوو دی بھتیاں نیں
ایہ پیار دی پیڑ نالی اے

ایہہ خون اے بے تقصیراں دا
یا تیری اکھ دی لالی اے

کوئی اس دا بھید پہچانے نہ
ویلے دی اکھ سوالی اے

او سدھتہ امر حیاقی دی
جو سدھتہ دل وچ پالی اے

ایہہ کنڈن روپ جمیل ترا
توں ہڈیاں دی اک بالی اے

گیت

کیہ پچھاں تے کیہ دساں

جناں رامہواں وِچ میں کھلیاں
 او رامہواں توں آغلیاں
 تینوں تکاں تے میں نساں
 کیہ پچھاں تے کیہ دساں

میں مونہوں کجھ نہ بولاں
 تینوں پلکاں تے پئی تولّاں
 کدی روواں تے کدی ہساں
 کجھ پچھاں تے کیہ دساں

تو آ وِسیا وِچ ساہواں
 تو بدل، میں پر چھاواں
 میں کن کن من کن من و ساں
 کیہ پچھاں تے کیہ و ساں

جے میرے دل دی کہویں
 تے میری بانہہ پھڑکیویں
 ترے نال میں و ساں و ساں
 کیہ پچھاں تے کیہ و ساں

توں سوچ بیلے دا راہی

(احمد ظفر دے ناں)

توں بیلے بیلے دا راہی
 تھل پتہاں دی
 لوک کہانی دا رانجھاتے پنوں
 تیری ہیرنوں لے گئے کھیڑے
 تیری سستی دے ساہواں دے
 ریت سمندر دے وچ ڈُب گئے بیڑے
 تیرے دل وچ سل وچھوڑے والا
 تیریاں اکھاں دو دریا نیں ، وگدے جاوے
 اک دریا وچ رانجھ دی وچھلی کمرلاوے
 دُجے شہ وچ پنوں دی نشیانی نیں سمندر
 اوہنوں مار مکا دے
 پر جد تیریاں اکھیاں دے دو دریاواں وچ
 سورج بجسرا ڈو لے

تیری ڈوہنگی چپ وی بو لے
 آون والی کل دا بو ہا کھولے
 پتہاں اُتے ہیسر وی نچدی آوے
 تھل تھل وچ سسی وی نویں جیاتی پاوے
 رانجھے دی دسجھلی نوں سجرے سُر مل جاوَن
 پنوں دی ڈاچی نوں سجن موڑ لیاوَن
 ویڑے ویڑے دے دے وچ
 نویں نویلے ویلے دی جنج ڈھکے
 بیلے بیلے دے راہی دا
 لماں پنیڈا مکے

غزل

تیرے دیر نیں سچے کہتے
جا پترا تری کسٹھ نہ لگے

پیراں تلے مٹی پیاسی
سرتے ایویں بدل گجے

نہ چھپیں نہ نظریں آویں
تینوں کوئی کتھوں لہجے

دل دا پنچھی اڈدا جاوے
تیرے پیار دی ونجلی وجے

دل دے دہڑے جھج آ لہجی
ارماناں دی دوسٹی سچے

اکھیاں توں اوہلے نہ ہوویں
تینوں تک تک دل نہ لےجے

سوہنی دی چھب دکھین والی
اوہنوں تے ہر شے پئی چھبے

ق

اُونی پیاس ددھیری ہوئے
جناں آپنے آپ نوں کجے

میں اینوں کدھر لے جاواں
دل کلاتے گا ہک سبھے

گیت

پنڈی میسرا شہر
 جی کھدا ایہہ اج دی کھیڈاں ایتھے گلی ڈنڈا
 کوڈی کوڈی کھدا نساں میں نکا جیہاں ٹھہا
 آج دی میرے دل وچ اٹھدی اوہو نیویں لہر
 پنڈی میسرا شہر

ایدھر کھپنی باغ تے اودھر سرداراں دا باغ
 ایہہ دوویں نیں اج دی میرے سینے دے وچ داغ
 جیہدے اندر لاٹاں مارے پیار دی شکر دوپہر
 پنڈی میسرا شہر

اُج دی شہر دے پاسے پاسے دگے مراسواں
 اُج دی میرے ہونٹھاں اُتے تیرا سحرا ناں
 اُج دی دل وچ مہندی امٹری دے دودھ درگی نہر
 پنڈی میرا شہر

بری امام تے ٹاہلیاں والے شہر پناہواں نے
 ساڈھے دل دیاں جھولیاں مہرباں اینہاں شاہواں نے
 ایس لئی تے ہو گئی سمجھو اُج ایہہ لہر دی بحر
 پنڈی میرا شہر

جد دی کوئی سپرا آیا دتی اساں دہائی
 سب چھپ چھپ ڈنگن لگاتے اساں بین دجائی
 سب نوں کیل کے اوہدے اندروں کچیا سارا زہر
 پنڈی میرا شہر

ایہے آل دوالے ہوون شہر نویں آباد
 کدی نہ دمرے ساڈھے دل توں ایدی سوہنی یاد
 کدے نہ ایہے مرتے ٹٹے بے درداں دا قہر
 پنڈی میرا شہر

بیتا اتھرو دی

جیہڑا لوکاں دا سجن بلی سی
 اوکیوں دیندیاں دیندیاں
 اپنی جان دا دیری ہوئیا
 جس دے باسے مکھڑے نہیں کس
 ہن کیوں ہنجو سکھڑے نہیں کس
 پھلی رات دے پردے تے وی پردہ پا کے
 ساری دنیا کولوں

اپنے دل دا بھید چھپا کے
 اُس کیوں زہر پیالہ پیتا
 چپ چپیتے اکھ کیوں میٹھی
 گلہاں اُتے ڈلہیا ہوئیا
 اوہدی اکھ دا آخری اتھرو بوے

اوہدے منہ تے لگی ہوئی کنڈی کھولے
 پچھلی راتی
 میں جد اپنی صیباں دا منہ چمن لگا
 صیباں دے ساہواں وچ مینوں
 ہور کسے مرزے دے ساہواں دی او خستہ آئی
 جتنے اگے دودھ کے
 میسر سچے پیار دے منہ تے کا لٹ لائی
 میں نامردا تے کیہ کر دیا
 میں نامردا تے کیہ کر دیا “

غزل

مینوں کچھ وی لوڑ کوئی نہیں،
 تیرے گھر دیچ تھوڑ کوئی نہیں
 نسب دا ڈسینا بچ سکدا اے
 پیار ڈسے تے توڑ کوئی نہیں
 سولی چٹھہ سکنا میں تے چڑھ جا
 ایتھوں اگے موڑ کوئی نہیں
 دیکھیں پیچھے رہ نہ جائیں
 سوچ توں لمی دوڑ کوئی نہیں
 دل دی اک اسمانی شیشہ
 جس دیچ دوجا جوڑ کوئی نہیں

سارا جگ میسرا تر مانیا
 اونہوں میسری لوڑ کوئی نہیں

مرزے جٹ دی اکھ لگ گئی سی کیوں پیری دے تلے
 نیر جتھے پیار نہ کئے توں او پتین ملے
 تیری ٹم ٹم آن جگا دے جد سو دے جگ سارا
 توں سرگھی دا تارا

چلدے رہے اسی کدی نہ تھکے سڑ سڑ گنتیاں تلیاں
 جنہاں رہواں تے میں چلیا توں او رہواں ملیاں
 آون والی کل دا توں سوہنا سچا و سنجارا
 توں سرگھی دا تارا

نہیریاں دے نال لڑ دیاں لڑ دیاں عمر حیات گزری
 گزر گئی ساڈھی، بھاویں سرگھی یا راتی گزری
 اک دن دوویں بن جاواں گے سورج دا لشکارا
 توں سرگھی دا تارا

میں اک کلا رکھ

دیر سے وچ کھلوتا ہویا
 میں اک کلا رکھ
 نال چٹریاں دا چنبہ کوئی
 نال کو سجاں دی ڈار
 پل پل پل پل دودھ دی جاوے
 میسکر دل دی ساڑ
 اپنے نال ہنیری لے گئی
 میسکر سارے پات
 رات دا روٹاں میں کی روواں
 میرا دن وی رات
 آندے جانے راہی
 میسکر تن تے بھپکاں مارن

میراں لوں پچھن
 میری بوٹی بوٹی ساڑن
 جنم جنم دا میں ترہا نیا
 میں بارشس نوں ترساں
 جی کر دالے بدل بن کے
 سب دنیا تے ورساں
 رنج دی سچ پچ ہو جائے
 جے دھرتی نال بن جائے
 اپنا دودھ پلاوے
 مینوں اپنی ہک نال لاوے
 نمک سکدے نیں آج دی میرے
 صدیاں دے ایہہ کوکھ
 وہڑے وچ کھلوتا ہویا
 میں اک کلاڑکھ

غزل

اوہناں ساہنوں مٹھڑے بول دتے
 اسال دل دے جندے کھول دتے
 کھڑکھڑ کے پھل بن جادو گے
 اہتسرو مٹی وچ رول دتے
 دنیا نے لومبھ دی ٹیکڑی وچ
 آج سارے رشتے تول دتے
 اسال مونہوں تے کچھ منگیا نہیں
 اہناں سانوں کیوں کشکول دتے
 کوئی خالی ہتھ نہ جان دتا
 سب پیار خزانے کھول دتے

اسی کدوں جمیل بیاری سال
 اسال سب جذبے بن مول دتے

گیت

تیرا میرا پیار چناں ، چن تے چکور دا
 توں سوہنا چن تیری چٹی دودھ چاننی
 چٹی دودھ چاننی پچ کالی مٹی چپاننی
 اذلاں توں میں تیرا، توں کسے ہور دا
 تیرا میرا پیار چناں ، چن تے چکور دا

میرا اکلاپا مینوں، جین نسیں دیوندا
 پیار تیرا زہر وی تے پین نیں دیوندا
 دیکھیا وے توں کدی ناچ کلمے مور دا
 تیرا میرا پیار چناں چن تے چکور دا

دل دے سمندراں چوں جیوں چھل اڈ دی
 پیار والی گڈی میس دی تیرے دل اڈ دی
 ٹٹ ٹٹ جاندا سرا ہتھوں کچی ڈور دا
 تیرا میرا پیار چناں چن تے چکور دا

پیا

تیریاں ہمدیاں و سداں اکھاں
 ٹھنڈے مٹھے چٹھے
 اک اکھ میری پیاس بجھاوے
 اک اکھ میری پیاس ودھاوے
 سکدائیں تراوگدا ہاس
 فیروی میں پیاسے دا پیاس

غزل

گل بخت دی اے نہ بار دی اے
 سانوں بھکھ تریسے دیدار دی اے
 اک سبک متراں دی مار دی اے
 اک ڈبڈبے بیڑے تار دی اے
 کتھے نہیں سپج بولن والے
 آج خلقت طعنے مار دی اے
 جیہڑی رانجھن تے کدی ہیر ہوئی
 او صورت سوہنے یار دی اے
 جند کچے گھڑے تے ٹھلہ پئی اے
 ایہہ کھج ساری اُس پار دی اے

کوئی دھڑی ہوئی کونج تے نہیں
 جو ڈارنوں واجاں مار دی اے
 پو پھٹدی اے ترے مکھڑے تے
 یا خنبو نویں بہار دی اے
 پردیسی پچھن ہوا واں توں
 کوئی خیر خبہ گھر بار دی اے!

ایتھے دل دے سب سوداگر نہیں
 ایہہ نگری ساڈھے پیار دی اے

گیت

میں اک تتلی بن جاواں
 پھلاں دے رنگ چبڑاواں
 سب میرے پیچھے نرسن
 کسے دے ہتھ نہ آواں
 میں سبحناں نوں ترساواں
 میں اک تتلی بن جاواں
 میں خشبو بن کے ہتاں
 رہواں ساہواں وچ وستاں
 میں کھنڈہ باواں ہر پاسے
 پر گھر دا پتہ نہ وستاں
 سب لیون میریاں چتاں
 میں خشبو بن کے ہتاں

میں کٹی ، میں کیہ چہکاں
 بن رنگاں دے کیہ لہکاں
 دل تن پنجسے وچ ڈوے
 ڈالی ڈالی نوں سہکاں

میں کس دی خاطر مہکاں
 میں کٹی میں کیہ چہکاں

دکھ دی سانجھ

مینوں یاد اے اج دی توں جدوں
 مینوں دکھ وچ پا کے ٹر گیا سیں
 توں میری پیار کہانی دا
 اکو اک تے سداواں سیں
 ترے باجھ میں گھپ، منھیرے وچ
 ارنج کل مٹلا رہ گیا ساں
 جمنج میں، میں نہیں اکلا پے دا
 چلدا پھر دا پرھپاواں داں
 ترے دل وچ جگ نوں دیکھن دی
 اک پاگل ریجھ سمانی سی
 میں تے ترے پیردی بڑی ساں
 جنہوں توڑ کے توں ٹر جانا سی
 مینوں کلیاں ترپاؤ نا سی

مینوں یاد اے اج دی توں جدوں
 دنیا دیاں سب ریکھاں لاہ کے
 سب دنیا دا پھیرا پا کے
 میسر وانگوں، جھلیا، بے درد
 انج کل مکلا رہ گیا سیں
 جعج توں نہئیں میسر اسایا سیں
 تے مینوں بھن آیا سیں
 تری اکھ وچ اتھرو دسدے سن
 جیہڑے تیری سفر کہانی دا
 اک اک ورقا پئے دسدے سن
 میں اج دی سوچیں پیہا ہویاں
 توں پیار دے سکھ تے روندنا سیں
 یا سانجھے دکھ تے روندنا سیں

غزل

ایہہ جھوٹ دا میلہ دو دن داسدا بیلا پارتے سچ دی اے
دُنیا دے پچھے کیہ نیسے دُنیا تے چوڑی پتھج دی اے

جیویں ساری دُنیا سچی اے انج اُج منا دی سچ دی اے
جیہڑا گل داسل دی سہہ سکے ایہہ گل اوسے نوں چجی اے

جس اگ نے تن مَن سا روتا اوہنوں ہنواں نال بھجاؤنا کیہ
جل تھل بھریاں برساتاں دچ ایہہ اگ تے ہو روی مچدی اے

اُس دوہٹی ڈولی کیہ پینا جیہڑی داج دی تکر می تلّ جاوے
اُس جنج دا ویرے ڈھکناں کیہ جیہڑی آہوے تے نچدی اے

سبھ بول نزدل جمیل میرے آپے اسی کھڑ کھڑ پندے نیں
اینہاں سوہنیاں سوہنیاں پھلاں دی جدل لالی اہوچ رچدی آ

گیت

توں وی خواب خیالاں دے وچ مینوں کول بُلایا
 میں وی اپنا سب کچھ چھڈ کے تیرے دھڑے آیا
 تیری اک اک پیار نشانی میرے دل وچ تیر
 میں راسخا توں ہیر

تیرے گھر دا چاک ہوئیاتے سنور گیاں تہذیراں
 جن سورج دے شکارے وچ بھلیاں سب تدبیراں
 میں تیرے اندر داشیشہ توں میری تصویر
 میں راسخا توں ہیر

دیریاں انج وچھوڑا پایا رہ گیا میں ترھایا
 ونجھلی دے سب سر کر لاون، ہو یا درد سوایا
 کن پڑوائے، مندرال پائیاں، نبیامست فقیر
 میں رانجھا توں ہیہ

کھڑے چور، چراکے لے گئے سدھراں والی ڈولی
 کسے نہ سمجھی، کسے نہ بھجی ساڈھے پیار دی بولی
 ہن دھرتی دے سینے دے وچ ساڈھے دل دی پڑ
 میں رانجھا توں ہیہ

○
اپنے کسے سینہ پر ابے لکھنا انیاں اسی شکل اے چٹاں خود اپنی ذات
بارے گل کتھ کوڑا جمیل ملک میرا سبلی تے میرا سینہ روی اے میرے کچھ جے
کوئی چگیا ئی ہے دے تاں اوہ میرے بلی قبل دی یاری دی دین اے -
میں جے فن دے سفر وچ کدھر سے کچھا وال تے اوہ دی میرے سینہ
شاعر قبل دی پر خلوص راہنمائی دا نتیجہ اے -

جمیل ملک نے دھیر لکھیا اے پر اوہ ازیا دھم اور وچ اے مال ملی
پنجابی وچ جمیل دا ایہہ پہلا پرکھا اے قبل نوں اپنی مرحوم ماں نال بہت
پیاری سی تے میں سمجھنا وال ایہہ اے سے پالتے عقیدت دا نتیجہ اے قبل درگے
اوردے اگتے تے سر کدھر شاعر نوں پنجابی مجموعہ دین دا خیال آیا میری سوچ
تاں ایہہ ہے کہ قبل نے پنجابی مجموعہ دے کے اپنی پیاری ماں دے دودھ اتھرن
لاہیلے کیوں جے اوہی ماں سدھی سادی ٹھیکہ پنجابن سی اوہنوں کسے
دی اوردو لہنی نہیں آئی تے نہ ای اوہ اپنے لالے شاعر قبل دی اوردو عری
دی جیوندی جانے دا دے سکی - اپنی ماں دی رنج کوںوں دا لہن دا ایہہ انوکھا
دھنگ قبل نوں اکھر چہرہ دہنل سمجھیا اے پر ہے واہوا -

جمیل اک نظر مائی شاعر اے اوہ انساناں دی خود پائی ہوئی مصنوعی دند
دی بندیا کردا اے اوہ کوکائی وچ مساوات تے برابری دا علمبردار اے مجا نوں
دیے آج تاں اوسدی ایس سوچ نوں نہیں منیا پر اوہنوں کپتین
اے کہ آون والا دلا دہلا اے - جڈل ساریاں انساناں دے چہرے اکو جے
دیکھن گے تے معاشرے دی مصنوعی دند دی کھڑی کیتی ہوئی دیوار آؤ آپ
ڈگ لپے گی جمیل اپنے ایس نظریے نوں پورا ہوندا دیکھن لئی صدیاں
جیوے گا کیوں جے فنکار اپنی تکمیل دے بنال کدے نہیں مردا کدے نہیں
مردا -

سلیم کاشغر

۵۲۵ شاد باغ لاہور

یکم جولائی ۸۷ء

○

